

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
Pe jumătate an 14—
Pe 3 luni . . . 7—
Pe o lună . . . 2-40

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . 40— franci

Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA
Strada Zilay Nr. 118.

INSERȚIUNILE
se primesc la administrație.

Mulțămite publice și Log
deschis costă șutul 20 fl.

Manuscrisurile nu se în-
napoiază.

Mesajul regal și expozeul lui Berchtold

Arad, 25 Septembrie.

Din cuprinsul mesajului regal rostit ieri de M. S. cu ocazia primirii delegațiilor, se desface, la prima vedere, un optimism binefăcător, o încredere în viitor și în păstrarea păcii universale. Optimismul acesta, relativ la pacea universală, este tulburat însă de continua grijă de a spori flota monarhiei, „din cauza necesităților ce sporesc” și „pentru scutirea intereselor economice”.

Sporirea flotei noastre stă în legătură directă cu staționarea întregii flote franceze în marea mediterană și cu convenția maritimă franco-rusă. Cu toată grija și circumspecția extremă cu care a fost redactat acest mesaj, din el se aude totuși un discret zîngănit de arme, pe care nu-l pot înăbuși nici formula cea mai diplomatică, nici asigurarea că trăim cu *toate* statele în cele mai amicale relații. Pacea despre care vorbește mesajul regal va fi deci o pace înarmată, care-i tot așa de insuportabilă pentru contribuabili, ca și un eventual războiu.

În expozeul *ministrelor* nostru de externe, a contelui Berchtold, politica externă se prezintă într-o lumină cu mult mai pesimistă, așa că vrând nevrând observi o contradicție între mesajul regal și între *al doilea* expozeu ce l-a făcut Berchtold. În acest expozeu pericolul unei conflagrații eventuale în Balcani e desemnat în culori cu mult mai vii, pe când în mesaj abia este amintit într-o formulă foarte discretă.

Un lucru bate însă imediat la ochi: și în

mesaj și în expozeu ni se vorbește despre rezultatul intervenției lui Berchtold pentru îndrumarea unei descentralizări a Turciei. Se spune că toate puterile doresc să menție status quo în Balcani, și prin urmare și în Turcia, ceea ce înseamnă însă că demersul contelui Berchtold s'a sfârșit cu un fiasco complet. Puterile europene, și în special Turcia, cari cunosc așa de bine situația politică din Austro-Ungaria, cari știu prea bine că Croației i s'a răpit autonomia, că în scurtă vreme li se va întâmpla acelaș caz Bosniei și Herțegovinei, că biserica sârbească și românească gr. cat. din Ungaria au fost ultragiutate în drepturile lor, că naționalitățile nu-s autonome, aceste puteri au văzut că pasul contelui Berchtold pentru descentralizarea Turciei și crearea de autonomii naționale este absolut nesincer și de aceea l'au întimpinat cu cel mai fin, dar și mai categoric refuz. Turcia a căutat să previe unei intervenții din afară și de aceea a promis descentralizarea, iar fiecărei naționalități i-a promis autonomia politică. Și Turcia silită de împrejurări va trebui să-și ție făgăduiala, iar atunci ne va fi dat să vedem că până și Turcia cea desprețuită de toți, se modernizează, respectând libertatea naționalităților ei, pe când Ungaria cea constituțională se... turcește pe zi ce merge.

A produs de astă dată oarecare uimire faptul, că în mesaj n'a fost amintită deloc chestiunea Bosniei și Herțegovinei, și nici tratativele de împăcare dintre Cehi și Germani, Poloni și Ruteni. Poate că această omisiune s'a făcut cu intenția ca să nu se trezească susceptibilitățile naționalităților respective, mai ales că aceste tratative încă nu s'au terminat până acuma.

Guvernele austro-ungare, judecând după mesajul și expozeul de ieri, par să dea mai multă atenție politicii externe decât celei interne, care ruinează monarhia. Numai M. S. amintește de starea desolată a finanțelor statului, pe când președinții delegațiilor austriace și ungare nu amintesc deloc despre aceasta. Politica internă, în special cea din Ungaria, prezintă un tablou așa de negru, așa de trist, încât fiecare se silește să nu amintească nimic despre dânsa.

Sperăm însă că măcar în delegații vor afla oameni cari să infiereze scandalurile din parlamentul budapestan și lovitura de moarte ce-au dat-o Ungurii bisericii noastre gr. cat. prin înființarea episcopiei de Hajdudorog. Nu știm încă cu siguranță dacă este și vr'un deputat român din Bucovina în delegații, ne bucură însă faptul că unul din cei mai aleși fii ai bisericii gr. cat. românești, P. S. Sa episcopul Hossu face și anul acesta parte din delegațiunea ungară. În acest moment, când peste câteva zile se va alege pentru noua episcopie ungară un episcop, privirile tuturor Românilor, și în special ale celor uniți, se îndreaptă spre părintele episcop Hossu. P. S. Sa are ocazia cea mai bună să-și ridice glasul în delegații pentru apărarea bisericii gr. cat. unite, dar și pentru apărarea intereselor generale românești din Ungaria. Să nu se mai aștepte că și până acuma să vie un deputat bucovinean să vorbească pentru noi în delegații, pe când oamenii noștri tac într'una, fără să rostească măcar un cuvânt. Nutrim aceste speranțe, pentru că știm că cu ocazia discuției la mesaj ele ar putea fi îndeplinite.

Momente culturale din viața regelui Carol I.

— După memoriile regelui. —

Trad. de Ascanio.

Anul 1867. — Boboteaza în București. — O cununie românească. — Bal la Palat și supărări politice. — Bravura unui postalion. — Farmecul Moldovencilor. — Inspectii militare. — Bucurii și dureri familiare. — O misiune românească la Curtea prusiană.

Conștiincios cum este din fire, Prințul asistă la toate ceremoniile prescrise de ritul ortodox; astfel ia parte și la serbarea Bobotezii din ziua de 6/18 Ianuarie 1867. În fiecare an, la ceastă dată, se sfințește apa Dâmboviței, râulețul ce străbate Capitala; asistă la serbare demnitarăi statului și garnizoana întreagă. Pe malul Dâmboviței, Metropolitul Primat slujește un Te-Deum și aruncă o cruce de aur în apa înghețată, descoperită anume pe o distanță; o seamă de oameni din popor se asvârî în valuri și cine are norocul să prindă crucea, scoțându-o la suprafață, primește o răsplată. La sfârșit trupele defilează în fața Prințului.

În ziua de 8/20 Ianuarie, Prințul străin asistă pentru întâia oară la o cununie românească; ministrul Dimitrie Sturdza se căsătorește cu fata

cea mai mare a ministrului de justiție Cantacuzino. În timp ce tânăra pereche înconjoară de trei ori altarul, o adevărată ploaie de flori cade asupra celor de față; frumoasă și plină de poezie este deasemenia vechea datină, după care însurății beau din acelaș pahar și mănâncă din aceeaș pâine.

La 12/24 Ianuarie, Prințul dă primul bal la Palat; asistă peste 800 de persoane și petrecerea e splendidă; Prințul deschide balul, dansând cu doamnele diplomaților și ale miniștrilor.

A doua zi, Ion Brătianu spune Prințului că balul de ieri a făcut o rea impresie, din pricina foametei ce bântuie în mare parte a țării. — Dar negustorii reședinței, al căror profit depinde mai mult de viața la Curte, mișcaseră, firește, totul, ca balul să se țină; societatea Capitalei s'a bucurat și ea, că balul n'a fost contramandat. Astfel Prințul se convinge, odată mai mult, că nu poate face pe voia tuturor și că partidul, care nu-i la putere, se crede îndreptățit a desaproba tot ceace se întâmplă! Tocmai azi, Prințul citește într'o scrisoare a tatălui său următoarele cuvinte: „Trebuie să știi că oameni perfecți nu există; de aceea ești nevoit să te împaci și cu defectele și cu bunole însușiri ale indivizilor, numai să covârșescă însușirile bune”.

Peste câteva zile Prințul pleacă iarăși în Moldova, credincios făgăduielii date, că Iași

va fi a doua reședință a sa. Vremuște cumplit, drumurile sunt desfundate, iar urmele iahnice ale foametei se văd pretutindenea. Din caseta sa particulară, deschisă tuturor nevoilor de chesste, Prințul pune la îndemâna județelor mii de franci, pentru alinarea suferințelor populației.

Cu tot vântul și irigul, Prințul călătorește numai în trăsura deschisă; nu-și cruță sănătatea de loc și rezistă mai mult decât gricare dintre tovarășii de drum. Între Târgul-Framos și Iași, un postalion se răstoarnă de pe cal și-și frânge piciorul; foarte îngrijat, Prințul îl întrebă cum se simte, dar mândrul postalion răspunde că nu-i nimic, numai de s'ar lecuși până la întoarcerea Prințului, pentru că va fi nevoie de serviciile lui și piciorul nu poate fi înlocuit cu altul! Când prințul îi spuse că se va întoarce peste două săptămâni, postalion îl asigură că până atunci va fi sdravăn piciorul.

Inspectând școala militară din Iași, Prințul o găsește în cea mai mare neorânduială: lipsesc toate cele trebuincioase, chiar bainele și încălțămintele. De aceea Prințul cercetează școala cu de-a mărunții și ia dispoziții pentru înlăturarea lipselor. Scara bal de 350 persoane.

În ziua de 24 Ianuarie (5 Februarie), sosește la Iași Prințul Frideric de Hohenzollern, fratele cel mai mic al Domnitorului. Bucuria revederii e mare, oaspele fiind întâiul membru al familiei

...precauțiunea cu care a fost amintită în această situația politică internă, reiese că noianul nostru nu este destul de pregătit pentru eventualele evenimente politice externe, deoarece popoarele Austro-Ungariei sunt nemulțumite cu situația lor politică, economică și culturală. Pentru neconținutele lor de bani ce li se cer milioanele de sume în de ani, ei nu capătă în schimb nici un folos, nici o ușurare. Și de aceea conducătorii noștri politici pot să tot sporească armata de pe uscat, ele nu vor putea asigura siguranța statului, câtă vreme acest stat suferă de răni interne, pe cari nu încearcă nimeni să le vindece.

Corb alb. Deschiderea oficioasă a anului la politehnica din Budapesta a adus pe noi o surpriză pe cât de naturală, pe atât de neașteptată tocmai în împrejurările politice actuale. Anume rectorul politehnicii în vorbirea sa de deschidere întrebuințează tendința atitudinii de până acum a corpului tehnic, care nu admite nici un fel de importanță forțelor intelectuale și se ocupă de altă „buză”. Admitând succese tuturor popoarelor din țară, atinge tangențial că naționalitățile s'au manifestat acum mai mult în cele tehnice și prin urmare e de a se ca să se pună la o parte „sovinișmul păcătos” ca astfel să-și poată depune și acești fii periculoși toată puterea lor de creație în serviciul acestei țări”. Cam acestea le-a spus „ex-celentul” rectorul politehnicii din Budapesta fiind unul în deplin ornat oficios, lângă dânsul de la facultăților, în prezența reprezentanților politici, ministeriali, a întregului corp profesoral și a studenției universitare. Zicem pentru corb alb.

Sentențioasa noastră presupunere a fost pe deplin probată: la poarta politehnicii se adunase o mulțime de aleasă pe sprânceană de trubaduri din gura „tinerimii de aur”, cari se avântau la orice răgușite și innuri ieșite din actualitate prin forma cortegiului demonstrativ din studențimea ce participase la actul de deschidere. Deosebire: până când cuvintele pasagiului amintit din vorbirea rectorului n'au putut să ajungă în mințile minore ale acestor țidovi neprijăciți, până atunci scandalul și sentimentul amestecat deodată i-a cucerit și în proximal moment amestecați în valurile false ale numitei „tinerimii de aur” strigau crunt și sălbatec: *Le a kapitul olaj!*

Aceste sunt apoi rezultatele propagandei

pentru ideea de stat, în contrast cu necesitățile adevăratului progres.

Toată lumea cunoaște Ungaria. Acum de curând s'a ținut congresul matematicilor în Cambridge și matematicii din Ungaria au dus o invitare cu dânsii ca congresul din 1920 să se țină în Budapesta. Pe neașteptate s'a declarat în contra acestei invitări secretarul Ligei matematice I. Hoggson, care a desvoltat o aprigă propagandă ca acest congres să nu se țină în Budapesta, până atunci până când „naționalitățile din Ungaria sunt în mijlocul persecuțiilor actuale”. În propaganda aceasta au participat matematicii englezi și americani, cărora le aruncă presa jidovească, că sunt victime ale scorniturilor nebazate publicate de Scotus Viator. Acest fapt e prea semnificativ. Dar câte nu iasă la iveală?

Demisia miniștrilor cont. I. Zichy și cont. Serényi? Lui „Budapester Tagblatt” i-se comunică din izvor competent, că ministrul instrucțiunii cont. I. Zichy, încă înainte de terminarea congresului euharistic și-a prezintat din nou demisia. Dar de astădată cont. Zichy n'a rămas singur, deoarece și ministrul de agricultură cont. B. Serényi s'a declarat solidar cu ministrul instrucțiunii și, astfel, și acesta a demisionat. Cancelaria de cabinet a înștiințat pe acești doi miniștri, că cererile lor de demisionare vor fi rezolvite numai după închiderea sesiunii delegațiilor.

Declarațiile ministrului Serényi. Ministrul de agricultură, contele Serényi, a făcut unui ziarist ungar următoarele declarații asupra situației politice:

— Recunosc că situația e cât se poate de dificilă și abia citez să cred că între împrejurările de azi s'ar putea iniția tratativele de pace. Dar nădăjduesc totuși că în cele din urmă înverșunarea contrariilor se va potoli în fața intereselor vitale ale țării, ce trebuiesc asigurate fără amânare prin noi reforme corespunzătoare timpului. E imposibil, ca reforma electorală să nu poată crea bazele înțelegerii. Proiectul reformei electorale ce va fi prezentat în curând camerei, e elaborat pe cele mai largi baze democratice, fiindcă conducătorii politicii din Ungaria și-au dat seama dela început că n'au pentru ce să se teamă de reprezentanții curentului radical, cari vor ajunge, după toate probabilitățile, într'un număr cu mult mai mare în

cameră. Pentru clarificarea situației actuale nici nu găsec altă soluție, decât crearea cât mai îngrabă a reformei electorale, disolvarea parlamentului și excrierea de noi alegeri pe baza noiei legi electorale. Punerea în aplicare a noiei legi va reclama însă cel puțin un an, așa că dela sancționarea ei va trebui să treacă un an, ca alegerile pentru parlament să poată fi efectuate pe baza ei. Dar nu-mi pot închipui o pace trainică, care să ne ceară jertfiera unei persoane, cum e Lukács. Aș fi cel mai fericit, dacă zilele următoare ni-ar aduce mult dorita pace, atât de necesară pentru mersul regulat al afacerilor publice.

Un ziar vienez despre Tisza. Dăm în cele următoare câteva păreri ale ziarului vienez „Neue Zeitung” asupra politicii, urmată de contele Tisza și soții săi de principii.

— Că Tisza, spune numitul ziar, e o adevărată pacoste pentru Ungaria, asta nu se mai poate tăgădui. Are un gust nebun, de care nicio dată nu se va putea desbăra: îi place să dea pe președintele cu mână de fier și crede că e în stare să zdrobească orice opoziție. Politica lui desfrănată provoacă tot mai mult antipatia popoului și în felul acesta nu ne vom mira, dacă, mai curând ori mai târziu, afacerile publice din Ungaria vor lua un sfârșit cu adevărat catastrofal. Scandalurile ce se desfășură de un timp încoaci în cercul de pe malul Dunării, numit și „parlament ungar”, au luat în cele din urmă astfel de proporții, cum nu s'a mai pomenit în viața parlamentară a statelor europene. Văzând scenele scârboase ce se petrec acolo, toată lumea cultă se întreabă, ce înțeles au ele și întru cât pot folosi sau strica prestigiului monarhiei? Distincțiunile ce le-au primit cei doi corifei ai majorității și patroni ai scandalurilor din Budapesta, Tisza și Lukács, numai cinstite nu-i fac monarhiei. Contele Tisza nici o dată n'a făcut vre-un serviciu prețios patriei sale sau monarhiei, și când a primit președinția camerei, a făcut-o cu scopul vădit, de a-și răsbuna pentru înfrângerile ce le-a suferit pe timpul, când era prim-ministru al Ungariei. Scandalurile s'ar fi putut evita, dacă s'ar fi creat și în Ungaria din vreme o lege electorală cinstită. Atunci n'ar mai fi fost nevoie să i se încredințeze lui Tisza rolul de „salvator al dinastiei”. Dar nenorocirea e, că Tisza mai curând își duce „națiunea” la prăpastie, decât să sprijinească înfăptuirea reformei electorale democratice și cinstite.

Ziarul „Reichspost” despre flascau opoziției ungurești. În numărul său de ieri „Reichspost” scrie următoarele: „Ironia sortii a voit, că de de astădată, aceiași politicieni unguri, cari pe vremuri desaprobuau obstrucția din parlamentul

care vine în noua patrie a celui depărtat și aduce vești de-a dreptul despre scumpii lui părinți!

Printul Carol a ieșit să întâmpine pe frații săi la distanță de câteva ceasuri; o suită numeroasă s'a asociat oaspei și-i pregătește o primire grandioasă. Seara orașul e iluminat pentru sărbătorirea Unirii Principatelor.

Pe fiecare zi, Printul face inspecții și deprinde arme cu diferitele trupe ieșene. Societatea elegantului oraș e veselă și mândră că îl saluta în mijlocul ei pe tânărul Domn și soțiile lui. La 27 Ianuarie (8 Februarie) se va desfășura strălucită reprezentație de teatru în fața victimelor foametei. Doamnele moldovence sunt extraordinar de înțelepte și grațioase, îndevărate Franceze în grai și spirit, cucerind prin maniera distinse, elegantă și amabilitate nepreșabilă. Firește că Printul Frideric este îndrăgostit de atenția ce i se arată și regretă că Domnitorul vrea să plece a doua zi chiar.

Alungând în Târgul-Frumos, Printul Carol găsește pe bravul poștalion la poștul său, gata să-l cucă în zbor; piciorul cu piciorul s'a lecuit pe deplin!

În ziua de 1/13 Aprilie, cu prilejul unei reprezentații la Teatrul Național din București, în onoarea Printului Mihail al Serbiei, se joacă o piesă patriotică, apoteozând biruința Românilor asupra Turcilor; asistă și un **Domn**, repre-

zentantul Turciei, care pare a urmări piesa cu mare plăcere!

La 4/16 Aprilie, Printul vizitează marea închisoare militară din capitală, gustă supa arestaților și stă la masa lor. Constatând multe neorânduiri în administrație, dă ordin să i se facă, în trei zile, un raport amănunțit despre fiecare arestat.

Ziua de naștere a Printului Carol, 8/20 Aprilie, se sărbătorește în București și în țara întreagă. Toate corporațiile, clerul, miniștrii, armata, școalele din capitală exprimă Domnitorului, prin deputații, urările lor de fericire. La dorința Printului se contramandază iluminarea și sumele destinate în acest scop se dau săracilor.

La 13/25 Aprilie se celebrează în Berlin, căsătoria Prințesei Marii de Hohenzollern cu contele de Flandra. Serbarea se face la Curtea regală a Prusiei, cu mare pompă; Regele Leopold al Belgiei, fratele mirelui, asistă la festivități. După cununia religioasă, banchet la palatul regal; seara bal la Principele Moștenitor. Mireasa regretă nespuse de mult absența Printului Carol, fratele ei cel mai drag; în dimineața zilei de cununie dânsa îi trimite o lungă scrisoare duioasă; Printul suferă și El de indoita lespăr-

țire dureroasă. El a trimis la Berlin, ca reprezentanți ai săi, pe generalul Goleșcu, pe fostul ministru de finanțe Mavrogheni, pe mareșalul Curții Filipescu și pe locotenent colonelul Iarca. Aceștia sunt primiți foarte prietenos la Curtea prusiană. Regele Wilhelm, răspunzând cuvântării delegațiilor români, își exprimă fericirea de a vedea reprezentat la serbare pe vărul său, Printul Carol. — „Domnitorul vostru — zice Regele — are de îndeplinit o sarcină grea, dar sunt sigur că, dobândind sprijinul patriotic al Românilor, va ști să-și îndeplinească nobilă sa misiune”.

NAGY JENŐ,
specialist pentru dinți artificiali fără pod
CLUJ-KOLOZSVÁR
(La ospățul străzii Jókai, în casa proprie.)
Pune dinți și cu plătire în rate, pe lângă
garanță de zece ani. (97-120)

austriac, acum ei înșiși obstruiază în parlamentul ungar, ba voiesc să-i deie și Vienei să guste din această plăcere.

Dacă *fala lor națională* nu-i poate reține pe Unguri, să nu aranjeze aici în Viena scene scandaloase, cari degradează instituția comună a delegațiilor în fața străinătății, atunci nici pe noi nu ne poate opri ospitalitatea față de delegațiunea ungară ca să ne facem opinia noastră despre acest fenomen al parlamentarismului unguresc.

Viena nu aprobă pe contele St. Tisza, care a contribuit la înăsprirea situației, dar nu aprobă nici obstrucția, care a devenit *apărătoarea ferventă a dușmanilor reformei electorale. Scandalul din Budapesta importat în Viena a iost numai o comedie rușinoasă și păgubitoare, care a rămas neapreciată și fără efect.* Dacă în urma acestor scene s'ar putea atrage spre ceva atențiunea Europei, mai întâi ea ar trebui să știe, că *acea coaliție, care azi aclamă pe străzile Vienei sufrajul universal, a lăsat să treacă cinci ani, fără ca să fi realizat această reformă.* Străinătatea ar mai putea să observe și aceea, că *ce elemente contrare au ajuns laolaltă în această societate.*”

Expozeul ministrului de externe

— Ședința subcomisiei de externe a delegațiunei ungare. —

Viena, 24 Sept.

Ieri la orele 4 după amiază subcomisia de externe a delegațiunei ungare a ținut o ședință în sala mică a palatului ungar sub președinția contelui *Albert Berzeviczy*. Din partea guvernului ungar au fost prezenți ministrul președinte *Lad. Lukács*, *S. Hazai*, ministrul apărării țării și *I. Teleszky*, ministrul de finanțe, iar din partea ministeriilor comune au luat partea ministrul de externe cont. *Berchtold*, cav. *M. Aufferberg*, ministrul comun de războiu, cav. *Bilinski*, ministrul comun de finanțe și amiralul cont. *Montecuccoli* precum și șefii diferitelor secții.

După discursul contelui *A. Berzeviczy*, care relevă capacitatea politică a fostului ministru de externe, a contelui *Aehrenthal* și aduce elogiul actualului ministru de externe contelui *Berchtold*, acesta rosteste expozeul său, în care se ocupă de politica externă a monarhiei noastre:

Principii.

„In sesiunea comisiei regnicolare din primăvara acestui an”, zice *Berchtold*, „am arătat cari sunt relațiunile noastre cu celelalte state și totodată am arătat și principiile de cari trebuie să fim conduși în politica noastră externă. Deoarece însă și astăzi suntem conduși de același principii, iar relațiunile noastre cu statele *cu cari suntem în alianță și prietenie, au rămas neschimbate*, cred, că e de prisos să mai vorbesc despre principiile politice noastre externe. Dar fie-mi permis să expun pe scurt evenimentele politice internaționale mai importante întâmplate de atunci, precum și atitudinea noastră față de aceste evenimente.

Războiul italo-turc.

Deși războiul italo-turc nu este încă terminat, cu toate aceste de un timp încoace între bărbații de stat ai părților beligerante decurg tratative neoficiale, cari de bună seamă sunt în favorul păcii. Noi, cari dela început am manifestat un interes deosebit față de ori ce pas întreprins în favorul păcii, *nădăjduim, că impedimentele actuale, vor putea fi înlăturate cu ușurință.* Abstrăgând dela faptul, că noi am putea saluta cu satisfacțiune terminarea ostilităților dintre cele două state, dintre cari unul este aliațul nostru, iar celalalt ni-e prieten, trebuie să luăm în considerare mai cu seamă și faptul, că

în cazul încetării incurcăturei externe se poate aștepta și o grabnică rezolvire a crizei interne din Turcia.

Schimbul de idei cu puterile.

Ca vecini ai Turciei, am urmărit cu multă atențiune evenimentele, ce se petrec de un timp încoace în peninsula balcanică. *Nu putem să ne închidem ochii în fața primejdiilor, cari amenință pacea internă și externă a Turciei europene în urma neînțelegerii ivite între guvernul turc și între Albanezii cari își văd știrbite drepturile lor tradiționale.* Pe timpul schimbării de guvern în Turcia și când noul guvern a început să dovedească o atitudine mai echitabilă față de albanezi, tot atunci s'au ivit însă în mai multe părți semne îngrijorătoare, cari amenințau să zădărnicească încheierea păcii, și anume ciocnirile dela granița turco-muntenegrină, măcelul dela Coceana și ciocnirile greco-albaneze din Epir, — *noi am propus puterilor un schimb de idei în chestia situației din Balcani.*

Primul scop pe care l'am avut în vedere a fost, că în baza conțelegerei dintre puteri de a păzi pacea și de a păstra status quo în Balcani, să se asigure *Porței timpul necesar pentru ca să-și poată rezolvi politica începută și să restabilească pacea pe teritoriul european, în care scop, dacă va fi trebuință, Porței să i se delestaturi prietenești.*

Aderarea puterilor.

Spre marea noastră mulțumire *toate guvernele au înțeles și au acceptat proiectul nostru, din care cauză s'a restabilit contactul dintre puteri și am câștigat asigurarea că se va putea evita, pe cât e posibil, rezolvirea forțată a crizei Dintre guvernele statelor străine mai cu seamă guvernul rusesc este acela, care, ca și noi, lucrează serios în scopul menținerii păcii.*

Situația în Balcani.

Ar însemna însă că ne lăsăm răpiți de o *amăgire gravă, dacă am privi primejdiile situației actuale din Balcani ca și când ar fi înlăturate.* Situația puțin mulțumitoare din provinciile Turciei europene, nu rămas fără efect serios în țările învecinate, aducând pe conducătorii politici ai aceloră într'un impas. Sperăm că priciperea diplomatică și conștiința unei serioase responsabilități a persoanelor conducătoare, le va opri pe aceste să urmeze impulsului dat de niște elemente iresponsabile. Pe de altă parte așteptăm că Turcia va recunoaște seriozitatea situației și va afla calea potrivită să previe primejdiilor cauzate de unele complicații. Informațiile primite de noi, ne îndreptătesc să presupunem că actualul guvern își dă silința să *creieze garanțiile necesare pentru dreptele condițiuni de viață ale naționalităților.*

Relațiile cu Turcia.

După cum vi-i cunoscut, contele *Aehrenthal* a avut la timpul său cuvinte deosebit de sincere pentru restaurarea constituției otomane. Din pricina aceasta s'a creat legenda, ca și când premergătorul meu s'ar fi identificat cu politica „comitetului pentru uniune și progres”, ceea ce nu corespunde însă realității. Încă în expozeul meu din 30 Aprilie mi-am permis să relev că relațiunile amicale cu imperiul otoman fac parte din tradițiunile politice externe a cabinetului vienez. Interesul nostru nu se îndreaptă spre cutare sau cutare partid, ci spre păstrarea integrității teritoriale a imperiului și spre consolidarea lui internă. Impăcarea aspirațiunilor legitime ale diferitelor popoare, cari locuiesc în poliglota Rumelie, cu exigențele statului otoman, aceasta-i tema diplomaților turci, iar silințele lor cinstite de a afla o rezolvire a acestei probleme, vor afla totdeauna din partea noastră un sprijin moral.

Relațiile noastre cu aliații.

Avem convingerea că pentru politica noastră avem sentimentul tuturor aliaților noștri. De când am avut fericirea să vorbesc întâia oră dela acest loc, mi s'a dat — după cum binevoiți a ști — ocazie să mă întâlnesc la Berlin cu bărbații conducători ai imperiului german și cu această ocazie am putut să văd iarăși, că tinte finale ale ambelor guverne sunt în toate

congruente. Schimbul de idei ce-am avut urmă la Buchlau cu cancelarul imperiului german *Bethmann-Hollweg* a avut menirea să mă confirme odată perfecta identitate a concepțiilor noastre și cu deosebire și în ce privește principii de conservățiune, cari direcționează în Orient politica ambelor puteri.

Vizita la regele Italiei.

În luna viitoare voi avea ocazia să vizitez pe Maj. Sa regele Italiei *Victor Emanuel* și să discut situația cu contele *San Giuliano*. Vizita aceasta la aliații Majestății Sale monarhului nostru corespunde obiceiului urmat de antecesorii noștri și eu voi adopta cu atât mai mult acest obicei, cu cât relațiile monarhiei cu Italia, pe urma contactului dintre conducătorii politici externe a acestor două puteri, pot, numai, să câștige.

Vizita dela Sinaia.

Urmând, la Sinaia, invitațiunii regelui român, am putut să mă conving, că vecinul nostru dela sud-est, cu care suntem în relațiile cele mai afectioase, va rămâne neschimbat credincios tradițiilor probate ale unei politici consecventă îndreptate spre menținerea păcii.

Situații îngrijitoare.

După cât apare din cele expuse până aci, situația actuală, în ciuda armoniei ce există între guvernele marilor puteri, în ceea ce privește nizuințele lor pentru menținerea păcii *nu nici pe departe liniștitoare.* Statornicele fulgerări de-asupra Balcanilor, tradează o saturațiune electrică mai încordată a atmosferei politice, fără ca aceste fulgerări să poată lumina în întunerecul ce domnește asupra problemelor ne rezolvite încă. Diplomația veghiază, ca conflictele amenințătoare să fie evitabile și ca să fi prevenită primejdia unei incurcături.

Situația noastră geografică ne apropie c terenul primejduit de incendii și mari interes ale monarhiei sunt azi în joc. Numai așa vor putea să privim liniștiți în viitor, dacă armamentul nostru atât pe mare cât și pe uscat va fi în toate desăvârșit.

Președintele *Berzeviczy* mulțumește ministrului de externe pentru orientările ce a dat asupra situației externe a monarhiei și propunerea expozeul să se tipărească pentru a putea fi cunoscut bine de toți delegații, cu ocazia discuției asupra bugetului de externe.

Ședința viitoare a subcomisiei s'a fixat pe azi, Miercuri, după amiază.

Din delegațiunea austriacă.

Ieri la ora 1 d. a. s'au prezentat membrii delegațiunei austriace înaintea M. Sale monarhului, pentru a asculta mesajul de tron. Președintele *Dobernig*, adresându-se M. Sale, i exprimă, în numele tuturor popoarelor din Monarhie, bucuria pentru înfăptuirea reformelor militare menite să pună pe baze solide siguranța monarhiei. Dorințele monarhului surd dorințele tuturor popoarelor din monarhie, spune *Dobernig*, și când acestea vor fi împlinite în acel moment e asigurată și pacea internă a monarhiei.

M. Sa a cetit apoi și în delegațiunea austriacă mesajul de tron, pe care l-am dat în rezumat în numărul nostru de ieri. După cetire mesajului, M. Sa a vorbit timp mai îndelungat cu președintele delegațiunii austriace, care l-a dat un raport amănunțit asupra programului de muncă al delegațiunii, asigurându-L că lucrările delegațiunii vor fi în curând terminate. M. Sa a răspuns că aceasta l-ar face nespus bucurie, se teme însă că se vor ivi piedeci și complicațiuni în urma situației dificile.

Pentru a stabili definitiv programul de muncă al delegațiunei austriace, președinții și referenții delegațiunilor, precum și ministrul președinte austriac și ministrii afacerilor comune s'au întrunit ieri la o conferință, în care s'au acceptat fără multă discuție proiectul de program al președintelui *Dobernig*. Comisiunea de externe își va începe activitatea Joi înaintea amiază, iar comisiunea bosniacă se va întruni abia pe la mijlocul săptămânei viitoare sub președinția contelui *Nostitz*. Seria ședințelor

telor plenare, meritorii, se vor începe în 7 Octombrie.

Delegațiunea austriacă a ținut ieri o ședință plenară. După citirea actelor intrate, s'au făcut alegerile suplentei. Au intrat între altele și două interpelații, una a delegatului Spincic în chestia stărilor insuportabile din Croația, iar a doua a delegatului Huber despre cartelurile fabricanților de fier și despre muniții. Interpelațiile din urmă e îndreptată în primul rând în contra fabricii Skoda, a stabilimentului „Technico Triestino” și a fabricii din Hirtenberg, care, cartelându-se, iau dela stat cu 13 procente mai mult, de cum li-s'ar cuveni. În felul acesta deputaților le va fi din an în an mai greu să voteze sutele de milioane pe seama armatei.

Președinte al subcomisiei de finanțe a fost ales cav. de Koritowsky, iar vice-președinte contele Walterskirchen. La urmă s'au ales apoi referenții diferitelor subcomisiuni.

Programul delegațiunii ungare.

Ieri a fost stabilit în liniamente generale și programul delegațiunii ungare. Conform cu acest program, astăzi își rosteste ministrul conducerii război, cav. de Auffenberg exposeul său. După exposeul lui Auffenberg, urmează referențul Hegedüs Loránd, care va prezenta delegațiunii proiectul despre cheltuielile armatei comune. Proxima ședință a subcomisiunii de război va fi convocată apoi pe Miercuri, săptămâna viitoare. Subcomisiunea de externe va ține ședință azi după amiază, iar la caz de nevoie și mâine înainte de amiază. Joi, Vineri și Sâmbătă nu se vor ține ședințe. Luni se va întruni subcomisiunea de marină și apoi, rînd pe rînd, ba chiar mai multe deodată, și celelalte subcomisiuni, așa că lucrările subcomisiunilor vor fi terminate, probabil încă săptămîna următoare. Ședințele plenare, meritorii, ale delegațiunilor vor urma peste vre-o 10—12 zile.

Alegerile din Turcia.

— Nepăsarea Aromânilor. —

Se știe că în ziua de 23 Iulie trecut camera turcească a fost dizolvată urmînd ca cea viitoare să fie convocată în sesiune ordinară la 1 Noiembrie. De-asemenea se mai știe că atât în trecut camera cât și în cea dintâi a fost numai un singur reprezentant al Aromânilor d. Dr. Filip Mișu.

După dizolvarea parlamentului nou guvernul a dat ordin circular tuturor guvernatorilor generalilor ca să întocmească în cercurile lor listele electorale. Acum toate partidele politice turcești cât și naționalitățile se află în plină campanie luînd întru-niri peste întruniri, unde discută atât programul lor cât și cu care partid ar fi mai avantajos ca să se alieze. Astfel partidul „Libertate și progres” cel care a introdus constituția, căzînd dela putere autoritatea lui n'a slăbit și câțiva partizani s'au refugiat în partidul guvernamental, astfel că progresiștii se simt lipsiți de tari și în urma congresului ce au ținut în trecut s'au hotărât să participe la viitoarele alegeri opunînd contra candidați pe cei mai de seamă partizani ai lor.

Partidul guvernamental adecă „Uniunea liberală” în urma venirii la putere și-a înghițit un partid destul de numeros din toate elementele și mai cu seamă dintre greci și bulgari cu care se știe că în trecutele alegeri era în cartel cu o atare a luat măsurile necesare ca candidații săi să fie aleși.

Partidul național constituțional deși este îndepărtat de cîtva timp totuși se pregătește; asemenea și cel socialist precum și cel democrat

căci toate aceste partide sau mai bine zis grupări au luat ființă încă din trecuta legislație.

Apoi liga constituțională grecească în fruntea căreia se află oameni însemnați nu s'a lăsat mai jos ca Turcii și cele două consilii ale patriarhatului ecumenic s'au întrunit de mai multe ori pentru a delibera asupra atitudinii Grecilor în viitoarele alegeri și au decis ca desemnarea candidaților să se facă de circomscripțiile electorale însă cu aprobarea patriarhatului.

Bulgarii fiind secondați de bandele lor care au început a se înmulți, se pregătesc și ei, ba chiar au început tratative cu Grecii ca să colaboreze împreună și să afirme că ar fi căzuț de acord cu ei asupra numărului candidaților în Macedonia și Tracia. Sârbii își au ca obținute două locuri în Serbia veche sau Cosova. Albanezii sunt parte cu partidul guvernamental, parte cu cel unire și progres iar cei ultraiști candidaază independenți. Israelii au și ei trei locuri ca sigure unul la Constantinopol, altul la Smirna și altul la Salonic, unde chiar pot câștiga două locuri, căci numărul lor în acest din urmă oraș trece peste o sută de mii.

În ceea ce privește pe Aromâni, iată ce cîtim în ultimul număr al ziarului aromănesc „Dreptatea” din Salonic (Turcia):

„Singura națiune care până azi n'a făcut nici o mișcare pentru alegeri, suntem noi Aromânii, căci nouă nu este cine să ne indice drumul ce trebuie să apucăm pentru asigurarea unui număr de deputați.

Peste o lună încep alegerile de deputați și noi dormim. Administrația doarme, nu se mișcă nici că se gîndește să facă ceva.

Grecii și Bulgarii lucrează zi și noapte, se întrunesc la mitropoliiile lor, unde primesc instrucțiuni dela cei mai de sus și întocmesc liste, desemnează cari să fie propuși ca delegați și cari ca deputați.

Noi când o să facem toate aceste? Dumnezeu să ne fie de ajutor căci dela superiorii noștri n'avem nici o speranță”.

Scrisoare din Londra.

„Londra, 22 Septembrie.

Aseară a sosit Sazonoff, ministrul Rusiei. Între cei ce-l așteptau la gară — oficiali și neoficiali, s'a găsit și un om de inimă care să-l întâmpine cu o placardă albă, avînd cuvintele: „Rusia trebuie să evacueze Persia, dacă dorește prietănia Angliei.” Omul a fost dus la poliție, iar ministrul și-a urmat drumul înainte. Și unde a tras ministrul, și la cîte a stat la masă ministrul, și ce a mâncat și cu cîme a mâncat ministrul — e treaba altora. Pe noi ne interesează numai: ce caută ministrul Rusiei în Anglia? Această vizită urmează îndată după întoarcerea lui Poincaré din Rusia. E vorba deci de întărirea triplei alianțe, înlăturarea oricărui motiv de neînțelegere între Franța și Rusia de o parte, și Rusia și Anglia de alta, ceea ce în cazul din urmă nu-i așa de ușor. E deci chestia Persiei, care aduce multe încurcături, ca orice obicei de pradă face pe cele două păsări negre să-i cronească una-altea. Acum cinci ani s'a încheiat o convenție anglo-rusă, care prevede doplina integritate a Persiei. Rusia însă și după convenție și-a urmat politica ei obicinuită: trimiterea de emisari, provocarea de turburări, și apoi ocuparea părții de nord a Persiei. Vizita ministrului Sazonoff are de scop înainte de toate lămurirea acestei chestii. Poate să fie vorba de revizuirea convenției, poate de înlocuirea cuvintelor „independența și integritatea Persiei” prin „împărțirea Persiei”. Asta, fără nici un scrupul, o și sugerează „Times”. Convorbirea între Sazonoff și Sir Grey se va întoarce pe urmă și în jurul situației din Balcani. Poate intențiile lor ascunse ar fi să facă și cu Turcia același lucru, dar vezi bine, aci se amestecă și alte puteri: și de a-

ceea grija ca Turcia să existe, și să prospereze — să prospereze, firește, în marginea intereselor lor proprii.

*

La 10 Septembrie, ziarul „Times” și-a atins numărul 40,000 de apariție. Cu acest prilej dă un supliment, care tratează despre istoric și dezvoltarea artei tiparului în genere, precum și în legătură cu „Times”. În ușurătatea și nestatornicia ce caracterizează multe din lucrurile noastre, e bine să ne întoarcem ochii către pilda unui asemenea ziar: s'a înființat la 1785 — cu 127 de ani înainte, și dintr'o simplă fițiucă neînsemnată a ajuns ce este astăzi, între 16—36 pagini zilnic, cuprinzînd zilnic material de citit cîte un roman din cele obicinuite. E împărțit, ca și un minister, în 14 departamente cu redactori și subredactori — plătiind anual vre-o 2000 de colaboratori.

*

În fața alegătorilor săi, la Dundee — Scoția, ministrul Churchill, între numeroase întreruperi din partea sufragetelor, a ținut un discurs însemnat asupra Home Ruleului. A declarat că guvernarea de sine a Irlandei, va fi urmată și de acordarea acelorăși drepturi Scoției. Nu numai atât. Vorbînd în numele său propriu, ministrul Churchill propune un întreg sistem de federație, după care ar fi să funcționeze în Anglia nu mai puțin de vre-o 10 sau 12 parlamente.

*

La manevrele de aici a luat parte d. Averescu. S'a întîmplat deasemeni să fie în Londra și d. Crețeanu, secretarul general dela ministerul de externe. Cu acest prilej d. Manu a dat un prînz la legatia românească — un prînz, să-i zicem diplomatic, fiindcă pe lângă oaspeți au luat parte și funcționarii diplomației române. Decît acest prînz a avut și o țintă foarte puțin diplomatică: să pue față în față pe d. consul și d. vice-consul, cari se ceartă pentru motive și mai puțin diplomatice. D. consul al României este englez, și nu locuiește în Londra; are însă în Londra un birou al său particular, care vrea să fie „consulat românesc”, cu un funcționar tot englez. Așa că, dacă ești român și nu știi englezește, trebuie să înveți întîi englezește, pentru ca să poți vorbi și să te poți înțelege la un „consulat românesc”. D. vice-consul e român, însă are o ciudă ascunsă împotriva românilor, și nu „dignează” să scrie românește, ținîndu-și corespondența cu ministerul românesc în limba franceză.

*

Deschiderea triumfală a parlamentului ungheresc, cu frumoase, cu strălucite muzici africane, cu schimburi de curtenii și complimente așa de fine, ca „pungaș”, „trădător”, „nemernic” și celelalte nu se putea să nu fie salutată și de presa engleză. Dau aci — nu descrierea evenimentului, ci observările pe cari le fac două ziare mai cu vază:

„Times”: „O asemenea situație nu poate dura, și se pare că nu va putea contele Tisza și guvernul să biruiască sforțările pandemonice ale opoziției unite. În același timp maghiarii distrug și prestigiul ce mai aveau instituțiile lor parlamentare.”

„Daily News and Leader”: „Problema fundamentală în Ungaria e nevoia unui vot mai larg, care să dea maselor din Ungaria un loc în puterea politică, să fărîmă despotismul moșierilor, avocaților, financiarilor, și să scape naționalitățile nemaghiare de sub tirania maghiară.”

D. Larungu.

„Să nu vinzi scump, dar să târguești ieftin”.

Acesta este secretul succesului nostru.

Cui îi trebuie dar

Mobile frumoase, ieftine

bune

№ 228-100

Să cerceteze pe

Székely és Réti

fabricanți de mobile

Marosvásárhely, Széchenyi tér nr. 47

Chiar în interesul lui propriu.

Alegere mare în trusouri pentru mireso.

Vanzare în rate fără ridicare de preț.

Cronică externă.

Anglia și alianța statelor din Balcani. Agenția Reuter află din cercurile bine informate că nu s'a confirmat știrile privitoare la o alianță a statelor balcanice, dar că e necontestat că există probabil o apropiere între ele. Aci se știe că situația va fi periculoasă în cazul când nu s'ar face reforme în Turcia europeană. Însărcinatul de afaceri al Serbiei a declarat corespondentului Agenției Reuter, că nu a primit din Belgrad nici confirmarea svonului despre confederație balcanică nici confirmarea mobilizării generale a armatei sârbești. Fără îndoială, trebuie să fie o apropiere între statele balcanice deoarece sunt interese comune, dar aceasta nu înseamnă că aceste State au sentimente rășboinice în contra Turciei; scopul lor e mai bine apărarea intereselor lor în Balcani.

Din isvor bulgar, Agenția Reuter află că guvernul din Sofia așteaptă cu încordare rezultatul conferinței dela Balmoral. Nu se cunoaște nimic despre o încheiere formală a unei confederații balcanice, ci despre o apropiere între Bulgaria, Serbia, Grecia și Muntenegru care sunt de părere că trebuie reforme serioase, altfel situația ar putea să devie periculoasă.

Convorbire cu un diplomat bulgar. „Neue Freie Presse” publică un interview cu un diplomat bulgar, care a ocupat o poziție înaltă.

Bulgaria — spune diplomatul — cere unirea sanjaciurilor Monastir și Üsküb cu vilaietul Salonic, într'o unitate administrativă. Între ținuturile locuite de bulgari și albanezi să se facă o graniță, căci bulgarii nu voiesc să mai stea sub regimul local al albanezilor. Între Serbia și Bulgaria nu există convenții și nici un fel de înțelegere asupra Macedoniei. Bulgaria cere reforme pentru Macedonia neîmpărțită, pe când Serbia voiește împărțirea Macedoniei. Bulgaria a suferit în repetite rânduri mari deziluzii din partea Serbiei, ca să mai poată avea încredere în ea. Singurul Nicolae Pasici a lucrat cinstit la Belgrad pentru o apropiere sârbo-bulgară. Starea foarte critică s'ar putea ameliora numai dacă Turcia, prin imboldul Europei, ar introduce cât mai curând reforma necesară în Macedonia.

Programul de reforme din Turcia. Guvernul otoman afirmative la insistența ambasadorului rus a publicat Sâmbătă „mazbata” adevărat procesul verbal al consiliului de miniștri în care e cuprins următorul program de reforme pentru întreaga Turcia.

1. Se vor executa legile generale, unde există deja organizație justițiară. În unele părți ale Albaniei și în acele vilaiete unde nu există o astfel de organizare se vor respecta obiceiurile locale, până când ministrul de justiție va alcătui și supune parlamentului proiectele referitoare.

2. Ministerele se vor sili să aleagă funcționari printre persoane având capacități, fără deosebire de neam sau credință; se vor prefera cele cari cunosc obiceiurile limba și trebuințele locale;

3. Ministerele instrucției și agriculturii vor înființa în fiecare capitală de vilaiet sau de sandjac un liceu și o școală de agricultură când populația va trece de 300.000 de locuitori. În programul acestor școli se va cuprinde și limba locală.

4. Se vor înființa școli de teologie unde va fi necesar.

5. Administrația provinciilor va arăta ministerelor lucrărilor publice și agriculturii, căile ferate și drumurile cari ar trebui construite spre a favoriza agricultura și comerțul.

MANDAT.

Aceluia care cu prilejul cumpărării nou-tăților de toamnă și iarnă prezintă acest cupon, i-se va acorda 5% rabat din prețurile noastre solide fixate.

Filiala din Arad a magazinului de dantele din Budapesta

6. Se va alcătui o listă completă a comunelor cari ar trebui înființate.

7. Se va întinde asupra tuturor vilaietelor din Rumelia hotărârea privitoare la serviciul militar al recruților albanezi.

Agitația pentru independența Poloniei. Din Praga vine știrea, că în Sakopane a avut loc de curind o conferință a partidului progresist polonez, care a hotărât începerea unei propagande violente pentru dobândirea independenței Poloniei. La reîntoarcerea lor în Sakopane mai mulți delegați din Polonia rusească au fost arestați. Acum a fost arestat la Varșovia drul Bodzivilovici, care deasemenea se întorcea dela Sakopane.

În Lodz s'au făcut numeroase perchiziții domiciliare la persoanele cari au participat la conferința din Sakopane.

În total s'au făcut 20 de arestări.

Dela congresul interparlamentar din Geneva. Actualmente are loc la Geneva congresul interparlamentar. În ședința dela 20 Septembrie st. n. venind în discuțiune rășboiul aerian, fruntașul român d. Dissescu a susținut în chip strălucit rațiunea rășboiului aerian, din punct de vedere juridic și al legilor rășboiului. Deslarmelles și Dreyfus au susținut prohibirea rășboiului aerian.

Răspunsuri bulgărești.

Atitudinea presei bulgare față de presa din România. Noui amenințări cu Rusia. Insolente.

Deși o parte din foile din România a dat știri sensationale cu privire la cele ce se petrec în Balcani și mai cu seamă în Bulgaria, cu toate acestea putem spune că nici un ziar n'a fost agresiv față de Bulgari ci toate s'au mărginit, atunci când vorbeau despre posibilitatea unui rășboi turco-bulgar, să analizeze chestiunea în mod obiectiv și să-și espună părerile așa cum se cuvine unei presei nesupuse patimilor.

Desigur analizând evenimentele toate foile românești ajung la concluzia că Bulgarii ar greși mult dacă ar declara rășboi, căci vor fi învinși de Turci, a căror putere este incomparabilă mai mare ca a Bulgariei. Lucrul acesta însă nu place presei naționaliste bulgare, care agită mereu pentru provocarea rășboiului, și răspunde României din nou cu alenințări și necuviințe.

Iată ca dovadă cele ce scrie „Balcansca Tribuna,” în ultiuul său număr:

„Cui se datorește sârghița Românilor de a apăra numai pe Turci și a ne amenința pe noi? Fac aceasta din „bunavoință” ori din slăbiciune? După noi din cauza slăbiciunii. Români se tem ca Bulgaria să nu se mărească în desavantagiul lor. Și deoarece de fapt se simt neputincioși să se opună unei imputerniciri a Bulgariei, ei cred că dacă ne vor amenința noi vom renunța să ne apărăm interesele fie chiar și cu armele. Să ne permită frații de peste Dunăre să le spunem că sunt greșiți în socoteli. Noi, în Bulgaria, știm foarte bine că amenințările orale ale românilor nici odată nu se vor traduce în fapt. *Nimeni nu e nebun ca să permită României să-și mărească teritorul cu alte pământuri de vale noastre. Am spus de multe ori, că Rusia, condusă dacă nu din sentimente slave, cel puțin de interesele sale proprii, nu va permite României să-și realizeze visul: să mai fure o bucată din pământul bulgăresc.*

Știind acestea, ne inspiră milă amenințările României. Și într'adevăr, știu românii cu ce seamă ei în momentul de față? Cu o sperietoare

de grădină. Da, ei joacă rolul acelor sperietori, pe cari oamenii le pun în grădini ca să sperie pasările. Și să joci un asemenea rol, mai cu seamă când recunoști nevrednicia și nefolosul lui, nu e de loc de invidiat...”

Iar mai departe „Balcansca Tribuna” zice:

Românii știu foarte bine că Bulgaria nu se gândește la cuceriri teritoriale. Ea cere numai autonomia Macedoniei și a Adrianopolului, ordine și justiție în Imperiul anarhic al Turciei, pentru că chestiunea macedoneană a devenit de acum o chestiune internă pentru Bulgaria. Dela rezolvirea acestei chestiuni într'un sens sau altul depinde și existența țării noastre ca stat independent, depinde dezvoltarea noastră politică. Și dacă românii știu lucrul acesta, dacă își dau seama că nu voim să răpim noi teritorii, după cum vor ei să ia „quadrilatere” curat bulgărești, — atunci de ce nu ne lasă în pace?

Sfaturile românilor sunt surprinzătoare. Numai cine n'are simțul datoriei poate să dea astfel de sfaturi. Dacă românii cred că conaționalii lor din Austria și Basarabia se simt bine sub tutela Rusiei și a Austriei și n'au nevoie de ajutorul României libere — bulgarii nu simt și nu gândesc la fel. Noi nici odată nu vom lăsa turma în grija lupilor...”

Numai cine n'are simțul realității poate să se simtă atins de adevăr, iar naționaliștilor bulgari, cari cred că în actualele împrejurări se pot război cu toată lumea, le lipsește simțul acesta.

Aviz abonaților noștri.

Avizăm pe onorații noștri abonați, că începând cu 1 Octomvrie a. c. „Românul” nu se mai expediază, decât numai aceluia, cari și-au achitat abonamentul în mod anticipativ. Dela acest dat înainte se introduce fără absolut nici o excepție următoarea regulă: abonaților cu luna după expirarea abonamentului plătit, li se mai trimit două numere din ziar, celor cari au plătit abonamentul pe un pătrar de an li se trimit încă 5 numere, iar abonaților cari au solvit abonamentul pe un an întreg sau pe jumătate de an, li se vor trimite încă 10 numere. Dacă în acest restimp nu se va primi costul pentru continuarea abonamentului, expediarea ziarului se sistează. Ne-am convins că e mai rentabil pentru ziar, dacă vom avea 2 mii de abonați cari plătesc abonamentul anticipativ, decât 5 mii de restanțieri.

Rugăm deci pe toți restanțierii să binevoiască a-și achita abonamentul restant nesmintit până la 1 Octomvrie n. a. c., căci în cazul contrar vom fi siliți să predăm pretensiunile noastre pentru încasare pe cale procesuală.

Direcțiunea ziarului „Românul”.

Hainele lucrate în atelierul propriu se capătă la

LENGVEL ISTVÁN

PRĂVĂLIE DE PĂLĂRII ȘI SPECIALI-
TĂȚI DE MODĂ PENTRU BĂRBAȚI

Oradea-mare — NAGYVÁRAD

Plaja Beiner nr. 1. Telefon: 12-48.

(Le 149-30)

Dantele, cordele, catifele, decoruri pentru haine, mă-tăsuri, ciorapi, mănuși și orice accesorii de croitorie

se capătă la

CI 132-108

Bulev. Andrásynr. 20.

— palatul Fischer Eliz —

Criza din Turcia.

Arad, 25 Sept.

Știrea lansată din Constantinopol despre întreruperea tratatelor de pace a fost desmintită de un membru al cabinetului otoman, dar efectul ei s'a arătat imediat: Italia a amenințat cu începerea din nou a acțiunii flotei sale în Marea Egee. Tratatul de altcând au ajuns la un punct critic refuzând delegații turci unele puncte din propunerea italiană, dar aceasta nu înseamnă că nu se va putea afla o altă bază pentru încheierea păcii.

În Balcani situația e tot critică. Toate știrile vorbesc aproape numai despre pregătirile de război a statelor balcanice împotriva Turciei. Și că focul latent ce arde în Balcani e aproape să izbucnească cu vehemență arată și demersul triplei antante în Sofia și Belgrad pentru a reține guvernul balcanic dela un pas prea grăbit și prea de timpuriu.

Tratatul de pace.

Constantinopol. — Un membru al cabinetului a declarat că știrea despre întreruperea tratatelor din Svîțera, nu e adevărată. Poarta va însăște ocupația faptică și anexiunea Kyrenelice și Tripolisului ca un fapt accompli și executat. Înseamnă numai două puncte al litoralului tripolisului. Referitor la aceste tratative continuă.

Amenințarea Italiei.

Roma. — Știrea despre hotărîrea guvernului italian a continua războiul a surprins pe toți, dar se crede că hotărîrea aceasta nu e definitivă. Știrea despre demonstrația flotei în fața Turciei a produs însuflețire mare în poporațiune. Cercurile politice se vorbește că în caz dacă Turcia nu va încheia pace în grabă, mai târziu va trebui să o încheie cu condiții cu mult mai rele.

Roma. — În caz, dacă tratativele din Ouchy vor întrerupe definitiv sau numai pe câțiva timp, guvernul italian va începe o acțiune în Marea Egee. În cazul această acțiune guvernul italian e pregătit atât diplomatic cât și militar.

Bulgaria se pregătește de război.

Sofia. — În Sevlievo s'a iscat o bătaie sângeroasă între ofițeri și socialdemocrați ivindu-se între ei diferențe de păreri referitor la prezența de război ale Bulgariei. Socialiștii i-au atacat pe ofițeri cu bastoane și scaune, ofițerii au tras săbiile și au rănit pe mai mulți. Intervenind poliția socialiștii au fost arestați.

Petersburg. — „Brsevija Vjedomosti” anunță din Sofia: Dacă rezultatele călătoriei lui Sasunov nu vor corespunde așteptărilor Bulgariei, aceasta mai târziu în 14 Octombrie va încep războiul.

Constantinopol. — „Alemdar” este informat că guvernul bulgar ar fi trimis 10 ofițeri îmbrăcați în haine țărănești cu scop de spionaj.

Munteaegru începe războiul?

Belgrad. — „Pravda” publică cu rezervă știrea că Muntenegru ar fi declarat război Turciei. Știrea încă nu e confirmată.

Constantinopol. — Muntenegru se pregătește de război și împarte între locuitorii dela granițe nu numai puști și muniție, ci și uniforme și usească khaki.

Sofia. — Un comitet macedo-bulgar a trimis regelui Muntenegrului o telegramă omagiu pentru recenta declarație războinică. Regele Nikita a răspuns comitetului prin mareșalul său de curte tot pe cale telegrafică următoarele: „Majestatea Sa m'a incredințat a Vă exprima mulțumite cordiale pentru felicitarea patriotică, rugăte în speranțele lui aderează cu voi”.

Conflict între Serbia și Turcia.

Constantinopol. — Autoritățile din Salonic au primit ordin să oprească transportarea muniției pentru Serbia și să confisce transportul.

Constantinopol. — Reprezentantul Serbiei a întreprins pași noi la Poartă pentru permiterea transportului de muniție sârbesc. Cercurile sârbești declară, că un refuz din partea Porții poate avea cele mai serioase urmări, fiind întreagă opinia Serbiei revoltată de această opreliște.

Belgrad. — Primul contingent de rezerviști și-au început deprinderile de arme de 15 zile pe baza unei ordinațiuni regale de acum 2 luni.

Ambasadorii triplei antante pentru menținerea păcii în Balcani.

Belgrad. — Ambasadorii Angliei, Franței și Rusiei au întreprins pași în Belgrad și Sofia în favorul păcii. Ei au declarat că, un război cu Turcia atât pentru Bulgaria cât și Serbia de prezent ar fi fără nici un rezultat. Teritoriu nu s'ar putea ocupa, iar apărarea naționalităților din Turcia se va putea asigura și pe cale pașnică după părerea marilor puteri. Cele trei guverne se vor îngriji ca Turcia în cel mai scurt timp să realizeze ordinea în provinciile sale. Din Belgrad și Sofia s'au dat asigurări că se va aștepta rezultatul demersului puterilor la Constantinopol. În urma acestuia atât guvernul bulgar cât și cel sârbesc au dat comunicatele oficiale pașnice, dar cari le-au reprobato ambele națiuni cerînd cu stăruință război, ceea ce cer după cum afirmă ziarele și corpurile ofiteresti bulgare, sârbe și grecești.

Pretensiunile Malisorilor.

Constantinopol. — Poarta a hotărît a trimite o comisie la Scutari pentru examinarea plângerilor Malisorilor. În comisie e generalul Kiazzin și inspectorul civil Hajdar care e un malisor mohamedan. Generalul Ibrahim a primit ordin să plece și el la Scutari.

INFORMAȚIUNI

Arad, 25 Septembrie 1912.

Solemnitatea din Sinaia. În ziua Nașterii Prea Sfinței Născătoare de Dumnezeu s'a oficiat la sfânta mănăstire din Sinaia, de P. C. Sa starețul arhimandrit Mitrofor Dionisie, înconjurat de tot clerul mănăstirei, un serviciu religios în prezența Majestății Sale regina Elisaveta și a curtei regale, sfîntindu-se dvera dela ușile împărătești, lucrată de M. Sa regina Elisabeta cu ajutorul doamnelor: Maria general Poenaru, Maria general Fălcoianu, Marica Sion, Florica Voinescu, Betty Zamfirescu, Elena Manega, Sofia Vâlceanu, Elena Vidrașcu, Zoe Râmniceanu, Sabina Cantacuzino, Maria Racottă, Viorica Filitti, Anna Odobescu, Efrosina Șutzu, Ella Băicoianu, Marioara Davila, Elisa Bengescu.

Pe o perdea de mătase este cusut în pânză de fir de aur, un desen format dintr'o serie de cruce combinate pentru a forma o cruce mare, iar deasupra este aplicată o broderie formată din floricele de fir nuanțat. Fiecare floare e lucrată separat și în mijlocul lor sunt presărate topazuri și alte pietre prețioase.

Accastă descriere nu poate da decât o slabă idee de frumusețea și finețea operei Majestății Sale regina care a arătat încă odată că în materie de artă religioasă, sunt multe căi nebătute.

Numele Majestății Sale reginei și acela al doamnelor cari au ajutat la desăvârșirea dverei sunt brodate cu fir pe dosul prețioasei lucrări religioase.

M. S. Regele Carol va pleca în ziua de 21 Septembrie din Sinaia pe câmpul manevrelor, pentru a asista la trecerea trupelor peste Dunăre. După defilare suveranul, împreună cu M. S. regina, se vor duce la Constantinopol, unde vor rămâne câteva zile.

Revărsările Someșului. Zi de zi ne sosesc vești tot mai triste despre pustiirile pricinuite de ploile ce de săptămâni de zile nu mai vreau să contenească. Cele mai multe râuri din Ardeal au ieșit din alvie inundând sate și câmpii pe mari întinderi. O mulțime de comune de pe valea Someșului stau sub apă. În Dej, înălțimea apei și-a ajuns maximul, de 43 grade. În oraș apa a înecat 500 de case. Soldați și polițiști lucrează zi și noapte la salvarea avutului și a vieții populațiunii. De oraș numai cu greu te poți apropia: e înconjurat de toate părțile cu apă. Deasemenea ne sosesc știri despre inundații mari din comitatele Maramurăș și Sătmar dar mai ales din Sălaj.

Manuale oprite. Ministrul unguresc al instrucțiunii a oprit din toate școlile populare „Cartea de cetire pentru cl. II, III și IV primară de I. F. Negruițiu și Petru Ugurian. Ediția IV. îndreptată și amplificată. Carte aprob. pentru școlile primare prin ordinul min. Nr. 114.276/909. Blaj, 1911. Tip. Sem. teol. gr. cat.”, precum și toate manualele pentru școlile primare tipărite în tipografia Seminarului gr. cat. din Blaj.

Logodnă. D-șoara Anuța Anghel din Ighiu și dl Nicolae Muntean abs. de teologie, din Cricău, logodiți.

Ca răscumpărare a anunțurilor de logodnă au binevoit a dărui bisericii gr. or. rom. din Ighiu, suma de 12 cor. Felicitări.

La tîmbălăul dela Oravița, aranjat de Măria Sa reneșatul Segiescu, au mai luat parte — după cum ni se scrie — și următorii: Gh. Neda, Oravița, Nic. Câmpian, Măidan, F. Voinea, Jitin, P. Alexi, Broșteni, M. Pascu, Greovaț, A. Pop, Tievănu-mare, V. Murgu, Ciclova-montană, G. Runcanu, Ciclova-română, A. Dabici, Forotie, precum și ambii preoți din Comorîște. Toți acești preoți i-au tîmbăit Măriei Sale alătura de A. Nemoian din Agadici. Ca să se știe!

Rectificare. Ni se scrie: Rogu-vă să corectați ce ați publicat în Nr. 194 (Marți 4/17 Sept.) relativ la colecta mea pentru „Vlaicu III”; n'am colectat 70 cor., ci numai 50; 20 cor. a donat „Ariina” inst. de cred. și econ. Cu stimă Mihail Sopronyi, teolog. Careii-mari, în 20 Sept. 1912.

Mama lui Vlaicu. A fost la Orăștie. În urana murdăriei benzinei încercase Vlaicu de două ori să sboare. Și de două ori a fost nevoit să coboare. Lumea era neliniștită, se turburase. El vedea curățindu-se motorul, probându-l, dregând, dar tuturor li se clătise filina. Și deodată — a treia oară — iată-l sus în văzduhuri, făcând acel miunat sbor, decăt care mai frumos n'a făcut până acum nicăiri și sburând apoi repede departe peste acura modestei case părintești și peste câmpul satului său, de unde răscolise chiar pașnica ciurdă de vite...

A treia oară!... Aidoma cum se spune în povestiri... și-a încălecat apoi fătrumos calul său năzdrăvan, ca să răpească din turnul cel de cleștar fecioara de crai. Și a ajuns întâia dată până la jumătate și a doua oară până la parapet și s'a avântat a treia oară... s'a pierit cu ea în albăstrimea văzduhului...

S'apoi cum să nu se formeze legenda?!

Acum, abia câteva zile, după minunatul sbor dela Orăștie, mă întâmpină un țaran, care fusese de față: — „D'apoi c'am băgat noi de seamă, domnule, că i-or fi pus ceva dușmanii la mașină, de se împedoa să sboare. I-or fi făcut ceva de pierzare. C'am văzut noi țire, că înzădar se trudea să curețe și să direagă și tot nu izbutea, până n'o venit maica dumnealui de i-o zis: n'a fătuț meu năframa asta înlăcrimată și da

Furnătorie de fer și fabrică de mașini societ. pe acții în

Oradea-Mare (Nagyvárad) Óssi-tér.

Fabrică de mașini agricole, de pluguri și de șinuri pentru căi ferate înguste; construcții de fer, lucrări de comunicație, atelier pentru reparaturi, birou tehnic. (168-20) TELEFON n-ru 340.

cu ea de-și șterge motorul și or pieri farmecele dugmanilor. Și cum o dat dumnealui a șterge a treia oară motorul, de lacrima mânăne-si o și pierit vraja și s'o înălțat ea pesărite în văzduh...”

Dumnezeule Doamne, câtă poezie sublimă și cât de nomărginiță putere nu strălucște ascunsă în lacrimile unei mame!

Inundațiile din România. În județul Drobeta de trei zile ploaie necontenit. Locuințele a numeroși săteni sunt amenințate să fie inundate. Prefectura de județi a luat măsuri pentru evitarea unui dezastru. Recoltele sunt încă ne-strânse, iar fânatele sunt putrezite din cauza ploilor din care cauză se simte mare lipsă de nutreț în oraș. Periferia orașului dinspre moară și podul Buhaiului e amenințată cu inundații. Primăria a trimis pe pompieri și pe cautoșiștii comunali să dea ajutoarele necesare. În biserici se fac rugăciuni pentru încetarea ploilor.

Suceava. — Afluenții pârâului Râșca, umflându-se din cauza ploilor, 40 case din satul Ciulești au fost inundate pentru a 4-a oară. Tot câmpul este numai o apă. Ovăzul nestrâns a căzut pradă valurilor. Porumbul a fost culcat la pământ. Nimic nu s'a asigurat. Ploaia continuă să cadă cu furie și apele cresc simțitor. Locuitorii sunt îngroziiți. Victime omenești nu sunt.

În Dorne și în împrejurimi ninge de două zile; zăpada este de 20 cm. până în prezent. Temperatura este foarte scăzută.

Roman. Din cauza ploilor torențiale ce aproape nu mai conțin, apele Moldovei și Siretului au început a veni din nou mari inundând și cauzând astfel mari pagube semănăturilor și recoltelor. În comuna Secueni Siretul a inundat 16 hectare cu diferite semănături. În oraș Moldova a inundat în parte strada Râioșu. Au suferit stricăciuni câteva cărămidării din această stradă, situată chiar în valea Moldovei. În județ a fost distrusă pe o întindere de 20 metri șoseaua dintre comunele Dulcești și Corhana, astfel că legătura între aceste 2 comune e complet întreruptă. Autoritățile au luat din timp serioase măsuri pentru restabilirea comunicațiilor.

Botoșani. De patru săptămâni ploaie continuu în județul Botoșani. Din această cauză apele pârâului Meletin, crescând mari s'au revărsat astăzi inundând 24 case din Cosula. Locuitorii și avutul lor a fost salvat. Satele Lătă și Prisăcani din comuna Flămânzi au fost deosemena inundate. Locuitorii sunt cu totul izolați. Nu se știe ce se vor fi făcând deoarece ajutoarele sunt imposibile de dat. Linia ferată în dreptul satului Todireni a fost inundată. Trenul a trecut prin apă, după ce conducătorii s'au asigurat că terasamentul nu e distrus. Iazul cel mare din Stăncești amenință cu ruperea zăgăzurilor. Siretul s'a revărsat deasupra digului inundând satele învecinate. În multe părți podurile au fost rupte, făcând imposibilă comunicația. Din toate părțile vin cereri pentru ajutoare, care nu se pot din diferite motive satisface. În mai multe comune din județi comunicația telefonică este întreruptă. În oraș apa a intrat prin pivnițele locuitorilor mărginași. Oroaza populației e de nedescris. Dacă ploile nu vor înceta sunt temeri că se va întâmpla un dezastru.

Asasinarea contesei de Sandeu. În Berlin a fost găsită asasinată într-o cameră a apartamentului ei din str. Martin Luther 46, contesa de Sandeu, care în urma unei serii întregi de aventuri, făcea de câțiva ani prostituție. Se presupune că ea a fost asasinată de un tânăr inginer cu care trăia de câțiva timp în concubinaj.

Biserică incendiată. Din Beiuș ni se scrie, că Vineri seara pe la orele 11 biserica gr. or. română din Feneriș a ars total. Se crede, că biserica a fost incendiată de niscăiva răufăcători. Jandarmeria caută pe sacrileg.

Aventura neplăcută a unei contese. Contesa austriacă Colloredo-Monsfeld, care se află actualmente la Paris, a avut în timpul unei călătorii cu automobilul, o aventură neplăcută. Din cauza unui defect al motorului automobilul avu o pană în Nancy și a trebuit să rămână mai mult timp în piața din localitate. La motorul automobilului erau înfipite două steaguri unul

austriac și altul german. Mai mulți lucrători cari lucrau în apropiere se arătară furioși că se permite arborarea unui steag german în Franța. În curând se adună acolo o mare mulțime de oameni cari luară o atitudine amenințătoare. Un polițist invită pe șofer să scoată steagul. Șoferul însă nerăspunzând, unul dintre lucrătorii infuriați rupse steagul. Contesa cobori din automobil și se plânse unui agent polițienesc, adăogând că ea donează în fie ce an câte 3000 de franci pentru poliția franceză și de aceea poate cere să fie tratată în consecință. Contesa s'a plâns și consulului austro-ungar din Nancy.

Afacerea contesei Colloredo-Mansfeld a provocat și la Paris mare agitație. Autoritățile au deschis o anchetă. La ambasada austro-ungară din Paris, se declară că ar fi trebuit să se știe imediat că nu era vorba de un drapel german ci de unul unguresc. Contesa Colloredo va reclama contra poliției din Nancy, pentru că aceasta a încurajat excesele publicului impotriva sa.

Deschiderea canalului de Panama. Ziarele americane anunță că primul vas de război american va trece canalul Panama la 1 Septembrie 1913. Canalul Panama va fi deschis pentru vapoarele comerciale în luna Decembrie a anului 1914. Conducătorul construcției acestui canal a declarat că lucrările vor costa în total 375 milioane dolari.

Procesul revoltei militare din Turkestan. Tribunalul militar din Turkestan a osândit pe 40 soldați la moarte prin spânzurătoare, pentru ațătare la revoltă, 112 soldați au fost osândiți la pierderea tuturor drepturilor și la muncă silnică în ocne. Din aceștia 18 au fost osândiți pe viață, iar 14 la 3 ani de serviciu în companiile disciplinare.

Groznicul incendiu de păduri din Rusia. În guvernământul Penu la granița Asiei a izbucnit dealungul liniei ferate un groznic incendiu de păduri. Trenul nu poate să circule din această cauză, flăcările au înconjurat satul Baskaja. Douăzeci de țărani au pierit în flăcări. A fost incendiată și o mină de cărbuni a unei societăți franceze. Mai multe mii de muncitori lucrează la localizarea incendiului.

Prudența armurierului. Se scrie din Troyes (Franța): Dna T..., mamă a șapte copii, care se plângea de purtarea soțului său, profită într-o noapte, de curând, de somnul lui și-i trase două gloanțe de revolver. Deșteptat și bănuind vre-o glumă sau o greșală, el se porni pe râs.

— Ce, n'ai murit încă? strigă d-na T... Mai na!

Și din nou descărcă asupra soțului trei focuri. El sări din pat și o luă la fugă. Avea timpului spart.

Grație prudenței armurierului, dela care dna T... cumpărase acum o lună revolverul, nu s'a întâmplat o drăună. El, văzând atunci surescitarea cliente, pusese în revolver focuri oarbe.

Acțiunea asociației femeilor din Belgrad. Asociația femeilor din Belgrad a prezentat reprezentanților marilor puteri un memoriu, în care descriu în culori vii calvarul sârbilor din Turcia, cerând o grabnică intervenție a Europei.

Americane. Nu: alune — ci fapte. Se descoperă într-o zi că un consilier comunal din Filadelfia nu e nici mai mult nici mai puțin decât un fost condamnat la ocnă. Cum era ușor de prevăzut, William Burke o ia la sănătoasa îndată după ce se află baclucul, părăsindu-și soția, copiii, afacerile și pe un fost camarad de ocnă, care-l găsisse în situația înaltă și îl ciupea mereu cu sume mari, ca să nu-l denunțe.

Dar — băgați de seamă că ne găsim în America — consiliul comunal în vederea serviciilor lui, îi refuză demisia. Soția pe de altă parte dă anunțuri la ziare implorându-l să se întoarcă. Un mare capitalist, Fehr, anunță într-o gazetă: „Dragă Burke, întoarce-te! O să te bag în afacerile mele!”

Dispărutul, care în mustățile rase, se închisese într'un hotel din New-York, ceti anunțul, reveni la Filadelfia, luă conducerea unei tutungerii deschise de Fehr și declară că nu se va mai sinchisi de șantagiști.

Al treilea fiu. Păcat că n'a luat cinematograful scena aceasta! Adalbert, al treilea fiu al împăratului Germaniei, a fiut mult să întovărășescă pe tatăl său în Elveția. Adalbert însă nu mai este la vârsta când poate fi considerat copil fără importanță și deci luat chiar acolo unde nu este invitat. De aceea Adalbert a fost lăsat acasă.

Dar, ca Max Linder de prin filme, el nu s'a dat bătut.

— Voi merge în Elveția și voi vedea pe tata în exercițiul funcției! și-a zis împărătescul băiat, și s'a fiut de cuvânt.

Pornește incognito și ajunge la Zürich în ziua când Wilhelm II primea defilarea școalelor din localitate de pe terasa hotelului Baur-au-lac.

Adalbert se strecoară prin mulțime până în rândul cel mai apropiat al spectatorilor din public și privește exercițiile.

Deodată îi vine poftă să se ducă lângă împărat și să-i arate prin prezența lui că nu este dintre cei cari pot fi lăsați acasă. Imposibil însă că să străbată până la el, neavând carte de intrare. O idee ingenioasă apare în mintea lui Adalbert: Când, în cursul defilării, trece ultima echipă de elevi cu bastoanele de exercițiu pe umeri. Adalbert ridică și el bastonul în sus și dă fuga din mulțime între elevi. Iată-l defilând în fața împăratului, care-l vede, zâmbeste și recunoaște că... ingeniozitatea se moștenește.

Producțiunea cerealelor în America. Cifrele cari arată care va fi producția agricolă din acest an a Statelor-Unite, înregistrează un adevărat record în această direcție. Și din Canada vin știri cari arată că în America de nord va fi un belșug de cereale cum n'a mai fost până acum. Și acest belșug nu va fi numai cantitativ, ci și în calitatea cerealelor, care se anunță a fi din cele mai excelente. Statele-Unite și Canada vor fi astfel în stare să acopere necesitățile câtorva țări consumătoare din Europa ca: Italia, Spania, Anglia și Franța de nord. Situația excelentă a producțiunii americane are cu atât mai mare importanță în piața cerealelor din lumea întreagă cu cât în Germania și Rusia s'a înregistrat — dacă nu o coborâre în producțiunea lor cantitativă, — o scădere simțitoare în calitatea producțiunii. Asupra producțiunii în Rusia nu se știe încă nimic sigur. Ea pare a fi suferit ca și producțiunea germană o simțitoare înrăutățire calitativă, ceea ce s'a întâmplat de altfel și la noi și în alte țări din orientul Europei. În Rusia de nord, contrar situației din sudul Rusiei, calitatea cerealelor se menține bună.

Prodam pretinde despăgubire. Cunoscutorii accidentul nenorocit dela Baia-mare al aviatorului Prodram. Cauza acestei nenorociri Prodram o atribuie societății pe acții care întreține otelul „Istvan” din Baia-mare. Contra acestei societăți aviatorul a intentat proces, pretiazându-i 2000 cor. pentru neobservarea contractului încheiat, pentru suferințele îndurate și drept despăgubire a pierderilor avute. Prodram, declară că venise în Baia-mare, invitat fiind de respectiva societate, care se obligase tot odată, ca din bună vreme să-i pue la dispoziție un hangar corăspunzător din toate punctele de vedere. În momentul când aviatorul a sosit în Baia-mare n'a aflat nici un hangar, așa că toată noaptea aeroplanul său a fost bătut de ploaie. Acestui fapt îi atribuie deteriorarea aeroplanului și drept urmare, accidentul său nenorocos.

Patruzeci de milioane pentru — închisori. Un proiect de curând elaborat al ministerului de justiție rus, prevede suma de patruzeci de milioane pentru construirea de noi închisori. Se părea, că numărul închisorilor din Rusia este cu mult mai mare decât ar trebui și iată că ministrul de justiție al pravoslavniciei Rusii se sbate după recorduri. Dacă în alte privințe nu poate, cel puțin în ce privește numărul închisorilor — și natural că și al întemnițărilor — Rusia vrea să aibă întâietate. Zuruital lanțurilor de pe întinderea imperiului rusesc și vatele nenorocirilor întemnițați prin diferite instituții de tortură ale Sberiei, se pare, că ating tare armonios urechile guvernului rus, care se silește din răspuțeri să-și recruteze tot mai

le „forțe în corul desperaților” de prin înecimea închisorilor rusești. Dela Riga până Irkutk geme locul de închisori și Rusia tot re unde-și plasa întemnițatii, căci altfel nu r cere cele patruzeci de milioane pentru istruirea de noi închisori.

Serbarea dela Călugăreni. Luni împlinise 317 ani dela victoria reputată în cona Călugăreni de marele voevod Mihai dă Viteazu în contra turcilor, conduși de Si- r Pașa — a avut loc în această comună o bare comemorativă a acestei victorii. Au stat toți învățătorii, preoții și numeroși săi din comunele învecinate, cum și membrii cului studenților vlăsceni veniți din Giur-. După terminarea serviciului divin au ur- t discursurile. Au vorbit d-nii C. P. Rădu- cu, Prefectul județului, St. Negulescu ins- tor școlar, N. Droc Barcian, directorul maziului, Petre Popescu și Georgescu, în- lători și Al. Calotă student.

Accident de automobil al ducelui de Parma. Schwarzau sosește știria despre un grav ident de automobil în care a fost rănit mor- ducele Rene de Parma. Ducele de Parma oțit de fratele său și de mai mulți prieteni lecat cu automobilul din Viena spre Schwar- i și pe drum automobilul s'a isbit de o că- ă vare venea pe șosea din partea opusă. ștea căruței a lovit pe ducele Rene în piept. ititul căruței a fost și el grav rănit. Ducele Parma e în stare foarte gravă.

Infanta Maria Terezia, sora regelui Spaniei, ia principelui Ferdinand de Bavaria, a murit urma unei embolii când s'a sculat pentru ma oară după sarcină. Doctorii chemați în abă n'a putut decât să constate moartea.

Lesă — maiestate. Săptămâna trecută a t arestată în Görz întreaga familie Strado- în urma unui denunț anonim. Familia e ve- i din Italia. Membrii ei, 8 la număr, au fost izați că s'au făcut vinovați de lesă-maies- e. Astăzi s'a pertractat procesul lor și, afară femei, cu toții au fost condamnați la câte 5 luni închisoare.

Luptă în contra scumpetei. Socialistele din lin au ținut aseară 27 de adunări populare, tru a lua poziție față de scumpirea con- ă a alimentelor. În moțiunea primită în te cele 27 adunări cer dela guvern deschi- ea vămii pentru vite, carne și cereale și în șit pretind ca însăși comunele să se îngri- scă, ca populațiunii să i-se pună la dispo- e carne ieftină.

Socialiștii bulgari în contra războiului. Sofia se anunță că socialiștii revoluționari organizat aci și în toată Bulgaria, meetin- i de protestare în contra războiului. Toți terii au declarat că războiul este în contra reselor bulgare și a proletariatului interna- al. Bulgaria declarând război Turciei nu va vi decât despotismului rus. Intrunirile au a- tat o rezoluție prin care cer o republică fe- tivă balcanică în care să intre și Turcia și nănia. Meetingul de protestare al socialiști- unioniști, ținut în acelaș timp, cere auton- i Macedoniei.

O căsătorie originală. Provoacă mare sen- ic în New York căsătoria italianului Ciu- pe Torianna cu soacrăsa. Nevastă-sa fiind orâtă de un automobil. Torianna s'a am- zat de mama ei. El e un tânăr frumos și arte bogat, pe când dânsa numără șaptezeci opt de ani și e absolut săracă.

Căștig însemnat realizează tot românul, care în de lipsă își cumpără pian, pianin sau armoniu din **pozitiv românesc** al profesorului de muzică **Timotei povici** din Sibiu (Nagyszeben), **Strada Cisnădiei 7**, is a vis de otelul împăratul roman), asortat cu in- numente de prima calitate din cele mai-bune fabrici. admite și plătire în rate.

Nu cumpărați dela străini!

Cuptoarele „Cora” reclamă puțin material de in- bit. Cuptoarele acestea precum și alte cuptoare bune vetre de fier se vând cu prețuri ieftine la ferăria **János, Arad, piața Libertății (Szabadság-)**. (P. 427--20).

x Irma Lichtig, proprietara salonului de pălării de modă din str. Weitzer János Nr. 5, aduce la cunoștința on. dame, că s'a rentors din străinătate, unde a făcut cumpărări pentru salonul d-sale. (Li 407).

x In sfârșit nu mai pricinuieste multă bătaie de cap că de unde se poate cumpăra mai ieftin obiecte de sticlă, porțelan și obiecte de decor, deoarece atât a- cestea cât și cadouri ocazionale precum și candelabre pentru lumină electrică se pot cumpăra mai ieftin în prăvălia specială de sticlării a lui **Fischer Mór, Arad, bulev. Andrássy nr. 20.** Asortiment bogat de cadre ieftine. Telefon nr. 568.

x Vreme rece îți aduce aminte imediat o haină mai caldă. Mai cu seama damele sunt îngrijite de unde să cumpere paltoane blănie și mășoane, cu prețuri ieftine, material bun, fin și modern. Ziarul nostru le stă în ajutor on. dame sfătuindu-le să le cumpere dela cu- noseuta firmă **Dudás Sándor din Cluj (Kolozsvár) strada Unio nr1 2.**

Ultima oră

Expozeul ministrului Auffmanberg

— Ședința subcomisiei de războiu a delegați- nei ungare. —

Viena, 25 Septembrie.

Azi la orele 10 a. m. subcomisia de războiu a delegațiunii ungare a ținut o ședință sub pre- ședinția contelui A. Zichy, la care au luat parte, afară de membrii subcomisiei, și ministrul pre- ședinte Ladislau Lukács, ministrul apărării țarei **Hazai**, ministrul comun de război cav. **Auffen- berg** și mai mulți oficialanți înalți ai ministerului de război.

După deschiderea ședinței raportorul **Dr. L. Hegedüs** a prezentat raportul despre buget pe anul 1912 al ministerului de război, apoi cav. **Auffmanberg**, ministrul de război și-a spus ex- pozeul.

— Dela delegațiunea din urmă — spune mi- nistrul — **a intrat în vigoare noua lege militară** prin ce starea armatei s'a îmbunătățit foarte mult. Aceste dispozițiuni înseamnă un progres însemnat fiindcă între altele prin împutinarea anilor de serviciu ofer un mare favor, deși efec- tul lor numai peste 2—3 ani se va putea simți pe deplin.

Dispoziții de ordin personal numai într'atâta s'au luat, că am elaborat proiectele referitoare la organizarea corpului subofițerilor. Proiectul ordinar al armatei comune arată o urcare de **18.2 milioane cor.** Socotind aci sporul de 3.5 milioane pentru trebuințele curente ale marinei, proiectul normal al armatei comune și al ma- rinei pe anul 1912 **prevede un plus de 21.2 mil. cor. cheltuieli.** Creditul **extraordinar** al armatei comune în urma desvortărei noiei legi militare, proiectat pe anul 1912 face **19 milioane cor.**, socotind aci încă 1 milion cor., pentru trebuin- țele marinei, proiectul arată o trebuință de 20 milioane cor. Impună cu aceste sume **plusul necesar de cheltuieli face 41.7 mil. cor., care se va suscepe strict în programul financiar, sta- bilit, la timpul său pe ciclul 1911—1915, de cătră guvernele ambelor state.**

Urcarea votată a contingentului se va folosi mai cu seamă pentru împlinirea lipsei la pede- strime și la trupele regulate precum și la ma- rină. Din creditul de 19 mil. cor. **5 mil. cor. vor fi întrebuințate pentru întărituri.** Ministrul de război va elabora **reforma legii militare de apro- vizionare**, apoi va regula chestia penziunii și totodată se va îngriji să asigure proviziune pe seama luptătorilor îmbătrâniți și neputincioși.

După expozeul ministrului de război **I. Lasz- káry, Fr. Chorin. Ed. Miklós, contele T. Zichy** și prințul **Windischgrätz** interpeleză pe mi- nistrul de război în chestia tunurilor și a obuzelor.

Ministrul de război răspunde amănunțit fie- cărui interpelant, declară însă că aceste răs- punsuri sunt **discrete.**

Comisia a primit cu satisfacțiune declarațiile

ministrului de război și cu aceasta s'a închis ședința. Desbaterea bugetului armatei va avea loc în **2 Octombrie.**

ATAȘATUL MILITAR AUSTRO-UNGAR DIN CONSTANTINOPOL LA CETINJE.

Din Constantinopol se anunță că atașatul mi- litar austro-ungar, colonelul **Ponia-Kowski** a plecat la Cetinje.

CRONICA SOCIALA

Sfințire de steag

Motto: Un neam întreg s'aprinde
De focul sfânt, ce-l porți în sân,
Iar tremuru-ți cuprinde
De veacuri dorul de Român!
Vestește, Doino, pe-ai tăi fii
Prin munți și codri și câmpii!

Reuniunea română de cântări și muzică din **Bocșa-montană**, invită la serbările sfințirii de steag ce se vor ținea **Duminecă, în 16/29 Sep- temvrie** cu binevoitorul concurs al Reuniunilor de cântări din **Bocșa-română, Reșița și Ramna.**

Iniințată Reuniunea din Bocșa la 1873, ne- contenit s'a silit să corespundă mărețului ei scop: cultivarea cântărilor bisericesti și a doi- nei noastre străbune.

Programul festivităților: Sâmbătă în 15/28 Septembrie 1912. Seara la orele 8 serenadă na- șei steagului st. doamne **Iulia Marcu**, dată de cătră Reuniunea română de cântări și muzică din Bocșa-montană. După serenadă întâlnire so- cială în localitățile Berăriei. Duminecă, în 16/29 Septembrie 1912. La orele 8 $\frac{1}{2}$ a. m. întâmpi- narea Reuniunilor de cântări la gara din Bocșa- montană (Boksánhuta). La orele 9 a. m. con- centrarea Reuniunilor de cântări la școala gr.- or. română din loc, mergerea în corpore la naș- teagului și conducerea ei la biserică. La orele 9 $\frac{1}{2}$ a. m. serviciu divin festiv. Liturgia o va cânta Reuniunea română de cântări din Bocșa- montană. La orele 11 purcederea cu litia la locul sfințirii. Sfințirea steagului și baterea cuielor. Defilarea Reuniunilor și conducerea nașei la lo- cuintă, apoi depunerea steagului. La orele 1 p. m. banchet în grădina de vară a ospătăriei dlui Alexandru Pojenariu. Couverta 3 cor. 60 fileri de persoană. La orele 7 seara intrunirea coru- rilor la proba generală în școala gr.-or. rom. din loc. La orele 8 $\frac{1}{2}$ seara. Concert festiv în sa- la Berăriei cu concursul Reuniunilor de cântări prezente.

Programul concertului: 1. A. Popovici: „Do- rul Ardeleanului”, cor bărb. cu soli, executat de Reuniunea rom. de cânt. din Reșița-română. 2. I. Vidu: „Răsunet dela Crișana”, cor mixt cu solo de bariton, executat de Reuniunea rom. de cânt. din Bocșa-română. 3. G. Dima: „Fân- tână cu trei izvoare” cor mixt executată de Reuniunea de cântări „Lyra” din Ramna. 4. I. Vidu: „Preste deal”, cor mixt cu solo de bari- ton, executat de Reuniunea rom. de cântări și muzică din Bocșa-montană. 5. A. Popovici: „Doinitorii români”, cor bărb. cu soli, executat de Reuniunea rom. de cântări din Reșița-ro- mână. 6. G. Dima: „Hai în horă”, cor mixt exe- cutat de Reuniunea rom. de cântări din Bocșa- română. 7. J. Perian: „Despărțirea Basarabiei” cor mixt executată de Reuniunea de cântări „Lyra” din Ramna. 8. I. Vidu: „Răsunetul Ar- dealului”, cor mixt cu solo de mezzosopran, exe- cutat de Reuniunea rom. de cântări și muzică din Bocșa-montană. 9. C. Porumbescu: „Pe al nostru steag”, cor bărb., executat en masse de toate Reuniunile de cântări. — Urmează joc.

N. B. Doritorii de a participa la banchet, bi- nevoiască a se anunța până inclusiv Joi, în 26 Septembrie st. n. dlui dirigent Ioachim Perian.

Astra la Gruin.

Sâmbătă în 21 Septembrie n. a avut loc a- dunarea despărțământului Lugoș în comuna Gruin.

Deși a fost un timp nepotrivit, — plouând toată ziua, — totuși bărbații cari poartă la inimă propășirea poporului nostru, n'au cruțat nici o osteneală.

Protopopul Lugojului d. *Dr. George Popoviciu*, ca director al despărțământului cu vicedirectorul d. *D. Raf*, secretarul d. *I. Socineanțu*, precum și d. *C. Biro*, preot, *Dr. Blidariu*, medic, *I. Groșoreanu*, învățătorii *Adrian Perii*, *Nicolae Alexa* și *Petre Ugliș*, iau parte la serviciul divin oficiat de P. O. D. protopop al Belintului *Gherasim Sârb*, ajutat de preotul local *L. Biro*.

Adunarea s'a ținut după sfârșitul sf. liturgii în frumoasa biserică a Gruntenților, — care numai cinstite le face, — fiind de față un frumos număr de țărani.

După frumosul cuvânt de deschidere al directorului *Dr. Gh. Popoviciu* se citește raportul secretarului, în care se spune că, deși despărțământul s'a înactivat abia de doi ani, totuși are 5 biblioteci în cinci comune, și în curând se vor mai înființa și în alte 4 comune.

S'au ținut peste an 12 prelegeri. S'au hotărât să se țină 10 prelegeri în 10 comune. Averele despărțământului este de 741.44 cor., cu 72 de membri, și anume: 4 fondatori, 8 pe viață, 50 ordinari și 10 ajutători.

Sunt aleși dnii *Liviu Biro*, *Adrian Perii* și *Nicolae Alexa* în comisia de a înscrie membri noi. Se mai înscriu 12 membri, dintre cari 3 ordinari și 9 ajutători.

Urmează prelegerile practice: *Di I. Groșoreanu*, citește despre: „Insușirile pământului și gunoarea”, o prelegere interesantă și frumoasă; *I. Socineanțu* despre „Folosul vitelor cornute”, o lucrare dezvoltată cu multă cunoștință de cauză.

Învățătorul *Petre Ugliș* citește despre: „Crăsmă, băuturile spirituoase și primejdia lor.

După ce s'au ales dnii *Tit Hateg* și *Dominic Rațiu* ca exmiși ai despărțământului la adunarea generală a „Astrei” la Sibiu, adunarea s'a sfârșit. *Rip.*

Serate de ale meseriașilor noștri.

Joi la 29 August n. 1912, Reuniunea meseriașilor sibieni și-a ținut a 8-a ședință literară. Cum presidentul *Tordășianu* a lipsit din Sibiu, iar vicepresidentul *Poponea* a fost suferind, ședința a fost condusă de membrul în comitet d. *N. Stoica*, care aducând la cunoștința numeroșilor participanți aceste împrejurări, binevenitează, între alții pe protectoara săracilor Reuniunii, pe doamna *Minerva Dr. Brote* și pe distinsul cântăreț liric, d. *Ionel Crișan*, cari, pătrunși de marea însemnătate ce o are pentru poporul nostru clasa de mijloc, au ținut nu numai să asiste la ședința noastră, dar să și conlucre la ea, arătând prin aceasta, că meseriașul român considerat și încurajat trebuie să fie, ca astfel să nu se simtă străin și izolat și nebăgat de ai săi în seamă. Înainte de a se executa pro-

gramul seratei, notarul *Duca* citește procesele verbale ale ședințelor administrative, din cari ne-am convins din nou despre progresele zilnice, pe cari meseriașul nostru le face.

Din bogatul program al seratei mi-am marcat lucrarea „Despre portul românesc”, de *M. Drăgan*, predată de dsoarele *Par. Tălmăcean*, *Elena Șazer*, *Par. Stoia* și *Elena Opris*, apoi dialogul intitulat „Rușinea inchipuită” de (*), predat de domnișoarele *Par. Văcariu* și *Elisaveta Hedu*. Bine au recitat dsoara *A. Pinciu* bucata „Tiganul tălmăciu” și „Ovriul după doctor” de *Speranță*. Notarul *Duca* a citit bucata „Răsplata binefacerei”, de *L. Tolstoi*. După unele poezii frumos declamate de dsoarele *Zinuca Dopp*, a urcat tribuna distinsul cântăreț d. *Ionel Crișanu*, care, acompaniat la pian de dna *Brote*, ne-a frapat cu romnța „Pe sub ferăstră curge un râu”, de *Il. Cl. Iuga*, cuvinte de *Maria Cuntan*, iar la fine a fost viu aplaudat, cântând cu rară vervă cântecul popular „Hop țurcă furcă” de *G. Dima*. Nu ne simțim compenți a aprecia prestațiunile distinșilor artiști, cari au edificat sufletește numeroșii participanți ai seratei.

După exprimarea omagiilor de mulțămire și recunoștință, s'au împărțit cele 20 cărți obicinuite, iar d. *Stoica* invită la ședința a 9-a din 26 Septembrie n. c., la care între alții și-au oferit binevoitorul concurs d. *Dr. Silviu Dragomir*, profesor seminarial. *Rap.*

Astra în Pui.

Comitetul cercual al despărțământului VII al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român” invită prin aceasta pe toți doritorii și sprijinatorii literaturii și culturii românești la adunarea anuală ordinară, ce se va ține la 29 Septembrie st. n. 1912 la orele 3 d. a. în biserica gr. cat. din Pui, cu următorul program:

1. Deschiderea adunării prin președinte.
2. Raportul secretarului.
3. Raportul casierului.
4. Raportul bibliotecarului.
5. Exmiterea unei comisii pentru cenzurarea rapoartelor, iar alta pentru înscrierea membrilor.
6. Prelegeri.
7. Rapoartele comisiunilor.
8. Stabilirea bugetului.
9. Alegerea a 2 delegați pentru adunarea generală a Asociațiunii.
10. Eventuale propuneri.
11. Închiderea adunării.

Din ședința comitetului, ținută la 20 Septembrie st. n. 1912. — *Dr. Gavriil Suci*, dir. desp., *Victor Pop*, secretarul desp.

PAGINI RASLEȚE.

MUNCE!

Trec anii, trec în goana lor amară...
Măhnit ascult severa lor poruncă...
Trec anii trec în goana lor amară
Și-mi zic „La muncă omule, la muncă!!!”

Și trec și trec convoiuri de himere...
Dojene grele ele îmi aruncă.
Și trec și trec convoiuri de himere
Și-mi zic „La muncă omule, la muncă!!!”

Căci mie vai! visările-mi plăcură
Și-am tot cântat ca greerul din luncă...
Căci mie vai! visările-mi plăcură
Și nu te-am cunoscut divină Muncă!!

Robinson.

MELANCOLIE

Vin trenurile ca să plece iară...
Vin trenurile în veci nepăsătoare...
În mine ceva par'că simt că moare...
Vin trenurile ca să plece iară...

Ca visele trec ele în goana oarbă
Și sufletul și liniștea mă doare...
Spre sori apuși, spre lumi imaginare
Ca visele trec ele în goana oarbă

Eu le privesc cum trec în depărtare
Cântând porunca ce pe drum le poartă...
Vai! ce mai cauți patimă deșartă
Pe urma lor în veci nepăsătoare!!

Nora.

CÂNTEC.

Pădure, dragă pădure
Cum mi te pleci sub săcure,
Ca omul de zile rele,
Ca primăverile mele.

Las' să-mi cânte vânturile,
C'am bătut pământurile;
Am umblat din țară în țară,
Că uritu-i boală-amară.

Pădure cu frunză multă,
Eu mă plâng, tu mă ascultă,
C'anii mei mor toți în jale
Ca toamna frunzele tale!!

A. Cotruș.

ROMANUL ZIARULUI „ROMÂNUL”

NICOLAE GOGOL

Suflete moarte

(ROMAN)

Trad. de Senlor

(144)

— Urmare —

Gârla, aici credincioasă malurilor, își sapă aiurea coturi și circuituri, colo face un ocol, taie livezile, și, după ce a scăpat, prin sute de mici șuvoale capricioase, într'un spațiu liber, curge în frumoasă oglindă spre a reflecta într'ânsa tot odată și viua strălucire a soarelui și umbra deasă a unei păduri de mesteceni, de arini, de frasinii, de arțari; mai departe, ea scapă triumfătoare pe sub poduri, pe sub meri și diguri, cari pari și el la drum cu ea, ori plecate în urmărirea ei, dar silite de neputința lor să se oprească la fiecare cotitură bruscă pe care o face cocheta.

Este un punct unde repedele povârniș se adâncește mult înainte în păduri și dispare sub această bogată coamă, și aci e ea un fel de întâlnire a forțelor vegetale ale Nordului și Sudului. Stejarul, bradul, părul selbateg, arțarul, ciresul, fagul, plopul de munte, sorbul, iedera și hameiul împletec, când se susțin unul pe

altul și se îndeamnă la urcuș, urmași de nepuțincoasa volbură, când se strâng și se încep pe unul într'altul, siliți atunci să se arunce împreună orizontul ca să acopere întreagă partea aceasta a măgurei cu o plasă de o întindere și de o complicațiune capabile de a reaminti până și unor selbategi, tufișul pădurilor virgine. Dar tocmai în vârful acestei mări de verdeață, prin luminile pe cari le formează, pe fondul acesta, culmile de galben, de roz și d'azur ceresc, se arată acoperișurile roșii ale unei locuințe boierești, frontoanele caselor vecine, vârful dominant al locuinței stăpânului împodobită cu un balcon și cu o mare fereastră arcuită; și mai sus decât toată această masă enormă de lemn și de acoperișuri, o bătrână biserică își ridică cele cinci cupole strălucind de aur, și deasupra celor cinci cupole cinci cruci grecești sunt întărite aici prin frumoase lanțuri de aur, așa că, de departe, ai crede că lucește în aer, fără nici un suport aparent, țîșnituri vii de aur de duceat strălucind în luminări miraculoase. Și tot întregul acesta întors (cupole, acoperișuri și cruci) se reflecta în jos, departe, în bălțile gârlei.

Acolo, primii cu plăcute mirosuri reșinoase unii drept pe mal, alți pe trei sferturi aplecați în apă, își închină spre ea ramurile, își înmoae într'ânsa frunzorul împrăslit de bodiag*) care plutește la suprafață ca spre a-i uni cu nuferii; și, în această atitudine meditativă, ei par toți

*) Spongia de râu.

ocupați a contempla acestei refracțiune șovăitoare a vârfurilor teatrului templu.

Văzut de jos, toate acestea erau foarte frumoase; dar priveliștea de care te bucurai din fața din balconul și din ferestrele locuinței boierești, într'acea toate acestea și cu mult. Nici unul din prietenii proprietarului acestei panorame nu putea să rămână cu sângele rece la priveliștea aceasta... fiecare văzându-l resufia din adâncul plămânilor și striga: „Doamne draguț tablou!” Căci în adevăr se ridicaseră din acest punct spații imense, fără margini: în dos linefi smălțuite cu bugeaguri și presărate cu mori de apă, în fund își întind verdele lor mai multe zone de păduri, prin atmosfera se vedea albastrul nisipurilor; apoi rămân iară păduri, dar bătând în albastru, ca o mare ori ca o ceață, subțind depărtările; apoi din nou nisipuri, dar mult mai palide decât cele dintâi, și cu toate acestea de o culoare încă albăstrie ori profiriu. Tocmai la extremitatea orizontului se ridicau ca niște uluci neegale și întortochiate, frumoși munți cari străluciau de un alb strălucitor chiar și în vreme de ploaie și de vijelie, ca și cum ei ar avea privilegiul de a fi invariabil scăldați în lumină.

(Va urma).

Conferința profesorului Schäfer.

London, 22 Septembrie.

Acum două săptămâni, marea societate științifică „Britisch Association” și-a ținut întrunirea ei anuală în Londra, Scoția. E bine să amintim, că la întrunirea acestei societăți s’au desvoltat în trecut unele din vestitele comunicări ce se leagă de numele unor învățați ca Tynadall, Herschel, Kelvin, și alții. De astă dată președintele societății, profesorul Schäfer, de la universitatea Edinburgh, a vorbit despre „Originea vieții”. Subiectul e de o însemnătate covârșitoare, și, sigur, orice om cu ceva cultură a trebuit să întrebe: oare, ce ne poate spune profesorul Schäfer, ce lumină poate să aducă în această mecanică și atât de misterioasă chestie? De tinerii o cunoștință nouă, nici un pas mai departe în lumea tainelor. Se întâmplă însă, că unele lucruri spuse la o sedință solemnă — și se în ordine frumoasă, cu talent și tărie în vorbă — sunt îndoielnice, dar impresia nouă. Așa se explică răsăditul conferinței profesorului Schäfer, și discuțiile ce a stârnit în sa mai ridicată. Să vedem acum însăș conținutul. Înainte de toate caută să arate, că nu este o deosebire hotărâtoare între organic și inorganic; cercetările din urmă șterg și mai puțin hotărâtor din ele. Fenomenele acestei lumi se înfățișă în forma unei scări nesfârșite cu un nivel necunoscut, și a cărei treaptă dintre eria brută și materia vie iarăș nu se cunosc. Și totuși trebuie să fie o trecere; și aici, în anul materiei trebuie s’o căutăm, aci e principul de viață; fiindcă — zice profesorul Schäfer, viața nu se poate concepe în afară de materie. Însă cum? Și ce împrejurare, ce împrejurare și neașteptată de elemente a făcătoare de viață, fie și într’un grăunț de cât de mic de materie? Acum 41 de ani, Kelvin tot la o întrunire a societății „British Association” strămuntase originea vieții în sfera, de unde ne-ar fi venit prin mijlocirea meteorit. Se prezintă însă obiecții: unui meteorit îi trebuie vre-o șezeci de milioane de ani, ca să ajungă din cel mai apropiat sistem stelar până la noi, și în astă vreme e puțin probabil ca vre-un fel de viață să se mențină; a căldura meteorului în trecerea lui prin atmosfera noastră și atingerea cu pământul n’ar putea rupe orice viață ce-ar purta cu sine? Cât este teoria generației spontane, astăzi e în discuție și s’o ptem primi. Rămâne — mai apropiat de adevăr, ca viața să fie produsul unei evoluții și încete evoluții. Și aici altă întrebare: astă evoluție a avut loc numai odată, adevărul este că viața rezultatul unor condiții prielnice din trecut, cari s’au ivit cândva și de atunci nu se repetă? Profesorul Schäfer crede că nu: „Dacă materia vie s’a născut din cea neîntărită în trecut, suntem în drept a primi concluzia că producerea ei este posibilă și acum, și viitor.” Ba și mai mult. Noi înșine, pe cale naturală, am putea să producem viața. Știm că ea mai redusă câștigă din materia organică compune dintr’un număr de elemente, cari se înlează și temeiul chimic al vieții. Când vom începe să înțelegem în laborator aceste elemente — lucru ce nu pare a fi îndepărtat, a călăuză lor are să ne dea și fenomenele, cari noi le cuprindem sub denumirea de viață.

Și astă idee mai însemnată din conferința profesorului Schäfer. Fără să fie noi, ele au dat darul să deștepte discuții serioase, la cari au luat parte oameni de știință recunoscuți. Înțeleg doar pe bătrânul acum de nouăzeci și doi ani: Alfred Russel Wallace. Și din ce a spus un parțel ce atinge miezul conferinței, anume că viața nu se poate concepe în afară de materie.

„Iată, zice Wallace, Crookes și cu mine. Am studiat noi fenomenele psihice timp de patruzeci de ani, și știm noi bine, că sunt fenomene de cari acești oameni sunt cu totul neștiutori, fenomene ce probează existența vieții fără materie.”
D. Larungu.

ECONOMIE.

Situația financiară. În piața internațională de bani situația este neschimbată. Exportul de aur din London la America semnalat și de noi în raportul nostru ultim a fost neînsemnat și a încetat fără a provoca perturbații mai mari. Discontul privat a cotat 3 $\frac{1}{2}$ %, bani de zi însă 1 $\frac{1}{2}$ %. În Berlin, în urma șvonului, până acum nereconfirmat de fapt, că Banca imperială germană urcă etalonul, discontul privat s’a urcat la 4 $\frac{1}{2}$ % dar s’a redus apoi la 4 $\frac{3}{8}$ %. Dintre piețele mari conducătoare singur în Paris sunt stări mai favorabile, discontul privat cotând aici 2 $\frac{1}{4}$ %.

În piața internă situația continuă a fi neschimbată. Bani sunt rari, după ce ofertele din străinătate încă lipsesc cu desăvârșire. Dealtcum afacerile încă se mișcă în cadre modeste și cererile la Banca Austro-Ungară s’au împușinat. Discontul a cotat pentru cambii de prima bonitate 5%, pentru bani mijloci 5 $\frac{1}{2}$ % și cambii comerciale de portofoliu dela 6 $\frac{1}{4}$ % în sus.
„R. E.”

Congres vamal internațional. Consiliul de miniștri din Franța a decis organizarea unui congres vamal internațional, care va fi deschis la Paris, în cursul lunii Mai 1913.

Ca și la congresul din 1900, vor participa delegații oficiali ai Franței și ai celorlalte țări, pentru a examina și discuta chestiunile vamale și economice de interes general, a căror soluțiune ar fi de natură să înlesnească și să desvolte relațiunile și schimbările între țări.

Programul congresului a fost stabilit astfel:

1. Interesul de a se crea un birou internațional de statistică vamală, pentru a grupa toate informațiunile privitoare la intrarea și ieșirea mărfurilor în diferite țări și pentru a stabili un tablou synoptic de mișcarea mărfurilor și schimbările lor comerciale.
2. Regulamentarea în ce privește călătorii de comerț și mostrele lor.
3. Mijloacele prin cari s’ar putea scuti de vamă intrarea mărfurilor introduse condițional.
4. N’ar fi oare de dorit ca litigiile vamale să fie judecate prin expertiză? Care ar fi sistemul cel mai potrivit: expertiza legală sau comisiunile mixte?
5. Să se stabilească o înțelegere internațională care să definească uniform noțiunile: greutate brută și netă, în ce privește aplicarea taxelor vamale.

Bilete de bancă internaționale. În Statele-Unite af ost depus proiectul de lege pentru stabilirea unui sistem de bilete de bancă internaționale. Economia proiectului cuprinde următoarele:

Secretarul tezaurului Statelor-Unite va crea bilete de bancă, pe cari se va imprima următoarea declarațiune: „S’a depus în tezaurul Statelor-Unite monedă de aur pentru valoarea

indicată în biletul de față”. apoi: „acest bilet va fi plătit cu aur, la cerere, de toate caserile tezaurului Statelor-Unite.” Aceste bilete, zise internaționale, vor purta indicarea valorii exprimate în unitatea monetară din: Austro-Ungaria, Belgia, Danemarca, Finlanda, Franța, Germania, Anglia, Grecia, Olanda, Italia, Portugalia, Rusia, Spania, Norvegia, Suedia și Elveția. În schimb, se va bate monedă de aur, în Statele-Unite, și va fi vârsată tezaurului și caserilor. Această monedă va forma un fond special ținut în rezervă și numit fondul biletelor internaționale.

Războiul italo-turc și asigurările. În zilele noastre urmările unui război se înregistrează în primul rând în direcțiunea economică.

Adevărul spus cu o sută de ani în urmă că războiul cere bani, bani și iarăș bani se arată pe zi ce trece ca cea mai bună caracterizare a războiului. Într’adevăr în război chiar înainte de a fi pierdut un singur soldat, dacă șansele nu-ți sunt favorabile, poți fi învins înainte de a fi dat măcar lupta. Este de ajuns ca valorile beligerantului să scadă și ca el să nu mai găsească credit în lumea financiară ca războiul să poată fi dinainte considerat ca pierdut.

Cu ocazia războiului italo-turc acțiunile societăților de asigurare italiene au scăzut simțitor. Scăderea aceasta va influența desigur asupra beneficiului net a acestor societăți. Și cum titlurile societăților de asigurare ale societăților are repercusiune și asupra acestor societăți cari se resimt în mod neplăcut de urmările războiului. Singura lor speranță este acum încheierea păcii care ar aduce cu sine revenirea titlurilor la cursul lor normal.

POSTA REDACȚIEI.

Aral Cazi. Ai întârziat cu articolul.

POSTA ADMINISTRATIEI.

Danilă Muntean, Mioară. Am primit 14 cor. abonament până la 30 Septembrie 1912.

Redactor responsabil: **Constantin Savu.**

Pianuri excelente, pianine și harmoniu

cu prețuri ieftine se vând la

FARKASHÁZI și BIRÓ magazin de piano
BUDAPESTA, Váci-körút nr. 12.

Condițiuni favorabile de platire. Schimburi de piano vechi
(E 369—20)

Dr. RÓTH KALMAN,
MEDIC.
TEMESVÁR-ERZSÉBETVÁROS.
Strada Batthyány 2. (Colțul str. Hunyady)
Consultațiuni: a. m. 8—10, d. a. 2—4 ore.
Consultațiuni separat pentru tuberculoză
Altoire cu Tuberculoză.
(Ro 45—60)

Nou institut de văpsitorie, curățire și spălătorie cu aburi.

Aduc la cunoștința on. public, că am deschis

institut modern de văpsitorie, curățire și spălătorie cu aburi
în ARAD, colțul străzii Weitzer János.

Institutul: str. Magyar nr. 26. Institutul de primire: str. Weitzer János (vis-à-vis de poșta centrală).

Roagă binevoitorul sprijin, proprietarul:

Knapp Sándor.

[Ka 429—56]

un candidat de avocat

cu praxă afă aplicare în cancelaria subscrișului dela 1 Octomvrie 1912.

Dr. Victor Bontescu
advocat Hátszeg.

Bo 895--3

Se caută

un bun viticultor,

învățat și cu practică, român, căsătorit, buni gospodari, de preferință fără copii, pentru vie în România lângă Ploești, salariu 100 Cor. lunar locuință, lemne, luminat. Oferte: adresa Gogu Stefanescu, Câmpina România. (Se 416--6)

Un candidat de avocat

afă aplicare în cancelaria advocațională a lui

Dr. Nestor Oprean,
Nagyszentmiklós.

(O 800--6).

Caut pentru băeții mei de 5 și 7 ani

o bonă

în etate de 20--30 ani care vorbește bine limba germană.

Rog oferte cât mai curând.

Dr. Titu Babeș,

(Ba 430--3)

Budapesta, V., Erzsébet-tér 18.

Practicant

cu plată începătoare imediat afă aplicare la WEBER, birou comisional de bancă în Șiria--Világos. (Ve 365)

Un candidat de avocat

cu praxă afă aplicare momentană în cancelaria subscrișului

Dr. Iustin Petruțiu, adv.
Chișineu (Kisjenő).

(Pe 337)

Caut o domnișoară

care știe și limba germană pentru copiii mei

T. Buhescu,

(Bu 380--2)

prim forestier (m. kir. főerdőmérnök).
Besztercebánya.

Un candidat de avocat

și **un scriitor** cu praxă în afacerile funduare, afă aplicare momentană în cancelaria subscrișului

Dr. Danil Vasu, avocat,
Voila (com. Făgăraș).

(Va 410--3)

Manuale folosite și noi

pentru toate institutele de învățământ precum și hârtie și revizite de scris se capătă cu prețuri ieftine la librăria **Fichler Sándor**, Arad, Piața Libertății (Szabadság-tér) nr. 1. (Pi 807--100)

Aviz.

Am onoare a aduce la cunoștința on. dame din Arad și provincie, că mi-au sosit nontățile de pălării de toamnă și iarnă, pe care le vând cu prețuri foarte ieftine. Magazin permanent de pălării de dolin. Execut totfelul de transformări de pălării, în timp scurt, cu prețuri foarte ieftine.

Roagă binevoitorul sprijin:

Amtmann M.
Arad, str. Zrinyi.

(A 898--10)

Prăvălie de instrumente muzicale de vânzare.

Tot aci, din cauza desfacerii prăvăliei, se vând totfelul de instrumente muzicale, violini pentru începători, harmonice, goarne și instrumente de suflat, cu prețuri foarte scăzute.

Vasváry K. I.

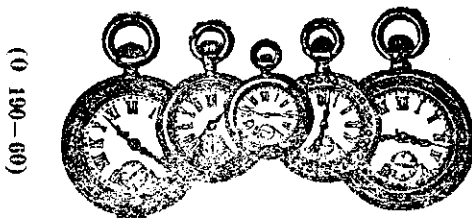
Va 330--8

Arad, str. Asztalos nr. 5.

CAROL ORENDI junior,

orologier și aurar.

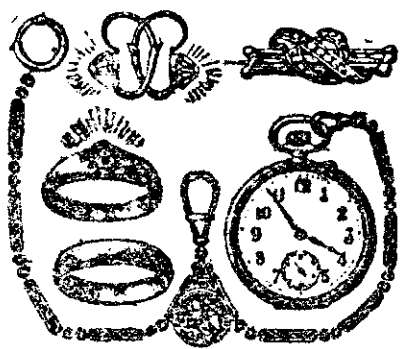
ATELIER DE REPARAT OROLOAGE ȘI BIJUTERII
NAGYVÁRAD, Rimanoczi (áldós) utca 4.

Reparaturi speciale de oroloage și bijuterii, pe lângă garanță. Atelier provăzut cu cele mei moderne mașini. Ține în depozit toate părțile constitutive existente de oroloage. Asigurarea oroloagelor și a sticlelor dela oroloage contra spargerii. Reparaturi de oroloage de precizie. Prețuri ieftine. Lucrare escelentă.

A. Slepák, giuvaergiu și ceasornicar

Marosvásárhely, Széchenyi-tér 43. sz.

Mare asortiment în ceasuri de buzunar de aur, argint și nickel. În ceasuri de părete. Giuvaericale fine, cu briliante, obiecte de lux în argint și articole opice. În atelierul meu se reparaază ca nouă, lucrurile vechi, anume giuvaericale și ceasuri, pe lângă garanță. Prețuri solide! -- Serviciu prompt!

Imprumut ieftin,

fără cheltuieli anticipative, cu procente de 4 1/2 și amortizație, pe pământuri, dela 10--65 ani, rămânând procentele acele...

Ofer diferite mașini agricole

fabricatele cele mai bune, construcția cea mai perfectă, precum: mașini de treerat, cu abur, benzin și olei, mașini de semănat și și cosit cu abur, benzin și olei pe lângă prețurile cele mai convenabile cu plătire în rate

Cumpăr, vând și parcelez

moșii, pământuri, fabrici și case. Vând mașini motoare calitate bună, preț ieftin. Instalez luminare cu acetelin și vând obiectele necesare.

La dorință trimit specialist

Caut agenți la sate, pe lângă onorar.

Agentura generală comercială.

Pálmer Mátyás

Temesvár-Józsefváros, Hunyadi-utca 6--8.

(Pa 178--60)

(Ba 116--280)

Gustați

Berea SLEPING-car
din fabrica „Bragadiru”.

Stoboare de sârmă

tari și trainice!

Fabricație de prima calitate.

În atenția arhitecților, agronomilor, proprietarilor de vii, pentru vile, grădini, terenuri de vânătoare etc. (Ke 84--30)

KLEIN ISTVÁN,

fabrică pentru împletituri de sârmă,
Szeged, Kelemen utca 4 sz.

Trimit și instalez împletituri de sârmă pentru mașini, împletituri de oscilat, stoboare pentru case și vile, împreună cu uși și porți puternice.

Cele mai frumoase rețele!

Mai furnizez: ciururi pentru cernut nisip (prund), coșnițe pentru nisip, buriane pentru schintei, coșnițe pentru nutreț, botnițe pentru boi și stouri pentru ferești de ori-ce mărime.

Prețuri ieftine! -- Serviciu prompt
Prospect de prețuri trimis gratis.

Cele mai fine și mai elegante haine pentru bărbați și copii,

cel mai potrivit și cel mai ieftin izvor de cumpărare pentru orice îmbrăcăminte se află la

MOSKOVITZ ZS.

ARAD, (edificiul Teatrului)

unde e asortiment bogat și cel mai bun croi.

Atrag atențiunea binevoitoare a P. T. preoți, precum și a d-nilor teologi și pedagogi asupra îmbrăcămintelor „ȘAGUNA” făcut de mine, ce se poate cumpăra exclusiv numai la mine, precum și redingote și veste preoțești.

Orice îmbrăcăminte cumpărată dela mine, se străformă după măsura corpului fără nici o plată.

Telefon nr. pentru oraș și comitat: 534. Întrebuintărea telefonului pentru P. T. public e gratuită.

Comande din provincie se efectuează momentan.

(Mo 344--4)

ATENȚIUNE!

Aduc la cunoștința on. public și a on. mei clienți, că în

atelierul meu de croitorie din ARAD, str. Hunyadi, nr. 3.

mesec spre executare totfelul de haine, uniforme pentru preoți, țeri și voluntari, precum și librete. Execuție elegantă, croiu modern. Experiențele îndelungate câștigate ca croitor la cele mai seamă firme, precum și la firmele LEO FRANK și LUDOVIC JTH de INOKAI sunt o dovadă, că voi putea să satisfac tuturor pretențiilor celor mai delicate.

Roagă binevoitorul sprijin:

Windt Iános,
croitor pentru bărbați.

877-10

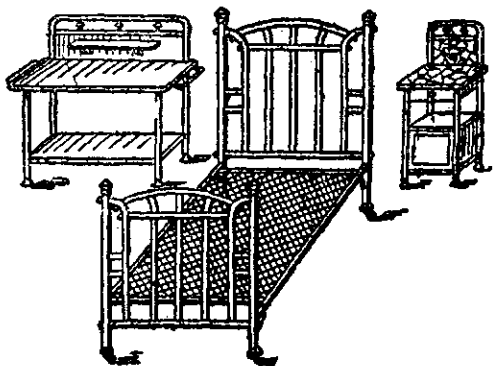
Cel mai mare magazin de blănărie

DUDÁS SÁNDOR Kolozsvár Unio-u. 12.

Își recomandă în atenția on. public din localitate și provincie bogatul său asortiment de blănărie cu prețurile cele mai convenabile. Articole de fabricație proprie; mantale de blană, blane de călătorie, manșoane, boare, căciuli pentru domni și doamne, ultima modă și lucrate cu gust. Prețuri ieftine. Primește orice lucrări de blănărie pentru prefacere, căptuire, căptușirea și colierea mantalelor. Serviciu prompt și conștiințios. Numai marfă bună și execuție de I-ul rang. (Du 320-)

Totfelul de nobile de fer și aramă, matrate,

(Ca 200-)

se vând cu prețuri favorabile la

CZELL și FRANCK

abrică de mobile de fer, aramă și bănci pentru școale
BRAȘOV.

Catalog de prețuri în limba maghiară și germană, se trimite gratis.

HOTELUL și OSPĂTĂRIA „MAGYAR KIRÁLY”

Am onoare a atrage atențiunea on. public asupra

hotelului și ospătăriei

mele. unde servesc cu vinuri curate, cu mâncări gustoase calde și reci.

Prețuri moderate!

Serviciu conștiințios!

Odăi curate!

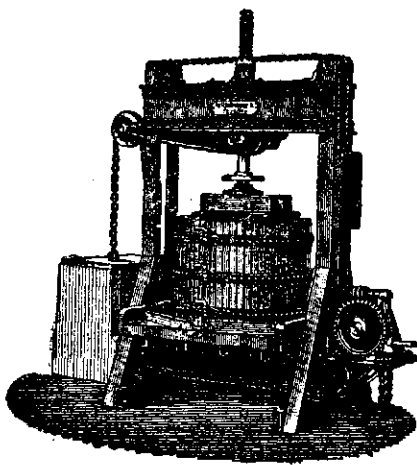
Recomandându-mă în atențiunea on. public, sunt

cu toată stima:

Porczán Lajos,
ospătar.

Feitzelmayer Károly

FUNDAT în a. 1831.
Pozsony.

Fabrică pentru totfelul de mașini și aparate de specialitate pentru viticultură și plvinărie, calitatea cea mai bună, din materialul cel mai bun; mașini- aparate pentru altoirea viței de vie, țescuri pentru struguri și poame, mori pentru zdrobirea strugurilor, pompe pentru tragerea vinului și a altor lichide.

Fabricațiile mele excelente întrec orice alte fabricații slabe ce se vând în prăvălii.

Catalog de prețuri ilustrat cu provocare la ziarul „Românul” se (Fe 165-16) trimite franco.

Nou salon de modă pentru dame.

Am onoare a aduce la cunoștința st. dame din Arad și provincie, că am deschis în **Arad, str. Deák Ferencz, nr. 8.**

un salon de modă englezască și franceză

conform celor mai delicate pretențiuni. Experiențele de mai mulți ani câștigate în Paris și Londra sunt o garanție pentru executarea celor mai elegante toalete și costume. Modelele mele aduse din Paris sunt dintre cele mai excelente. Se pot comanda mustre de croiu după revista de modă.

Rugând binevoitorul sprijin al on. public, sunt

Cu stimă:

Lamersdorf Zs.

On parle français Si parla italiano.

(La 351-10)

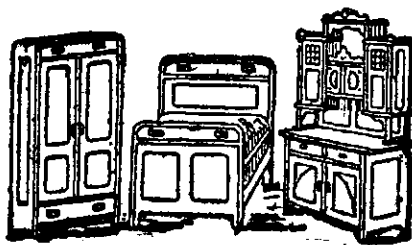
Mobile în toate stilurile • moderne

pe lângă garanță recomandă

EMIL PETRUȚIU

— fabrică de mobile —

— Telefon nr. 47 cu legătură în întreg comitatul. —

SIBIU

Salzgasse nr. 37.

Expoziție de mobilă zilnic deschisă, fără silă de cumpărare.

(P 184-60)

Inființată la anul 1780.

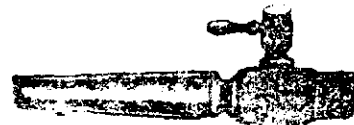
GUSTAV GROISBECK

strungărie de lemn cu putere electrică,

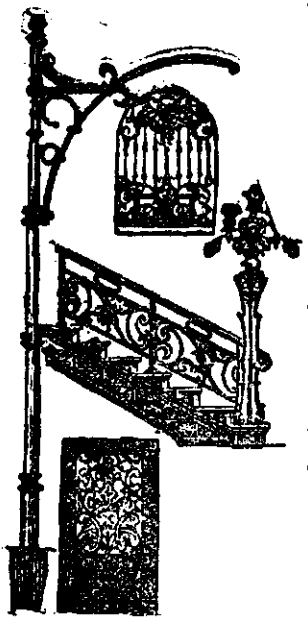
SIBIU, Elisabethgasse nr. 1.

Execută totfelul de lucrări solide în bransa strungăriei, lucrări de lemn și galanterii, specialist pentru roți ou spițe, premiate de două ori cu medalie de aur.

Reparaturile se execută prompt. Lucrări de măsărie ieftine.

Go 185-15

Urmasul lui **OLASZ ANDRÁS**
GROSZ FRIGYES
 LĂCĂTUȘER PT. ZIDIRI ȘI PT. LUCRĂRI DE ARTĂ
 ALBA-JULIA (Gyulafehérvár) V., str. Széchenyi nr. 7.

Execut tot felul de lucrări în branșa mea, și anume: aranjamente pentru zidiri, porți de fier, gratii, grilajuri pentru morminte, lucrări de lăcătușerie, acoperișe de sticlă, reparări de mașini, zidiri pentru încălzit și cuptoare de fert, precum și reparări, obiecte de lux, etc. etc., cu prețurile cele mai convenabile și serviciu prompt.
 Rog binevoitorul sprijin al on. public.

Cu stimă: (© 188-30)

Olasz András

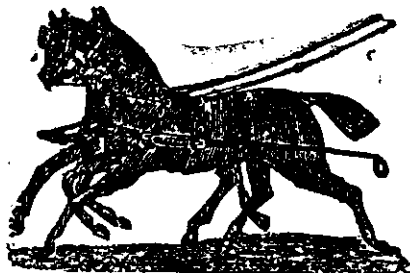
Atelier de curelărie,
 șelărie și coferărie:

Orendt G. & Feiri W.

(odinioară Societatea curelărilor)

Sibiu—Nagyszeben,

Haltauerg. Str. Ciszădiei 45.

Magazin bogat în articole pentru căroțat, călărit, vânat, sport și volaj, poclăzi și procovături, portmonee și bretele solide și alte articole de galanterie, cu prețuri foarte moderate. Depozit permanent în curele de mașini, curele de cusut și legat, Sky (vârzobi). — Recomandă pe urmă cei mai buni jamperi de piele fabricație proprie, pentru oiși și militari, cari stau strins lipite pe picior. — Reparările se execută prompt. Mare deposit de hamuri pentru cal dela soierile cele mai ieftine până la cele mai fine, coperitoare (șoluri) de cal și cofere de călătorie. — Comandele se efectuează conștiințios.

NUMAI ÎN SALONUL DE MODE

GEORGE RUMMEL

SIBIU, HONTERUSGASSE Nr. 5.

se execută costumele cele mai bune și strict englezești, precum și alte haine. Pune la dispoziția stim. dame cele mai nouă și clasice journalle. Ori-ce comandă se execută în 8—10 zile. — La damele din provincie iau probe în 6 ore de două ori. Haine de doliu le execut în 12 ore. — Convingerea e siguranța cea mai bună! — Rugând sprijin

Cu stimă:

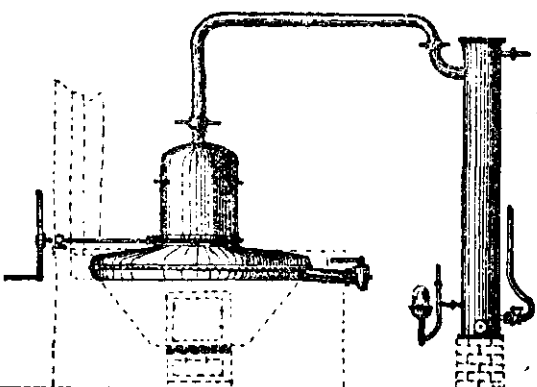
GEORGE RUMMEL

(Ru 66-30)

Arányi Adolf, fabrică de obiecte de aramă
 Ujpest Lőrincz-u. 7. (în casa proprie.)

Fabrică și livrează, în cea mai excelentă execuție: **CAZANE** de fier

rachie, precum și garnituri complete pentru fabrici chimice, fabrici de bere, alcool și rachie, mai departe vane de scaldat, — sobe pentru camere de baie, cazane și căldări cu vatră și în fine șevi de aramă roșie cu prețurile cele mai ieftine. Catalog trimis gratuit.

THE VERA.

American Shoe
 Cele mai perfecte
 Cele mai comode
 și mai durabile
 ghete americane

Gezelligh geschikt.

din timpul modern pentru dame, domni și copii se află numai în asortimentul prăvăliei de ghete, pălării și articlii de modă pentru bărbați alui

Made by
 Rice & Hutchins
 Boston, Mass. U.S.A.

BUCHSBAUM és T-sa

ARAD. Telefon 442.

Cereți prospect!

(Bu 283)

H 881

Una spune
 celeilalte !!

că totuși

mașinele de cusut

„PFAFF”

sunt cele mai bune, atât pentru scopuri industriale cât și pentru economia casei, foarte potrivite la cusut broderii, albituri și cârpit ciorapi, unica mașină pe lume cu mers ușor, singurul reprezentant mecanicul

HAMMER VILMOS

magazin de biciclete mașini de cusut și gramofone.
 ARAU, Piața Libertății 7. (Telefon Nr. 96)

Mare epozit în plăci românești pentru gramofon. Lucrătoare specială pentru reparaturi.

Capital social Cor. 1.200.000.

Telefon nr. 188.

Post sparcassa ung. 29,349.

Banca generală de asigurare societate pe acții în Sibiu — Nagyszeben.

este prima bancă de asigurare românească, înființată de institutele financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcției:

PARTENIU COSMA, DIR. EXECUTIV AL „ALBINEI” și PREZIDENTUL „SOLIDARITĂȚII”.

„Banca generală de asigurare” face tot felul de asigurări, ca asigurări contra focului și asigurări asupra vieții în toate combinațiile. Mai deosebite mijloace: asigurări contra spargerilor, contra accidentelor și contra grindinei.

Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare” le face în condițiile cele mai favorabile.

Asigurările se pot face prin orice bancă românească, precum și la agenții și bărbaiți de încredere ai societății. — Prospaete, tarife și informațiuni se dau gratis și imediat. — Persoanele cunoscute ca avizitori buni și cu legături — pot fi primite ori când în serviciul societății.

„Banca generală de asigurare” dă informațiuni gratuite în orice afaceri de asigurare fără deosebire că aceste afaceri sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

Cel interesat să se adreseze cu încredere la:

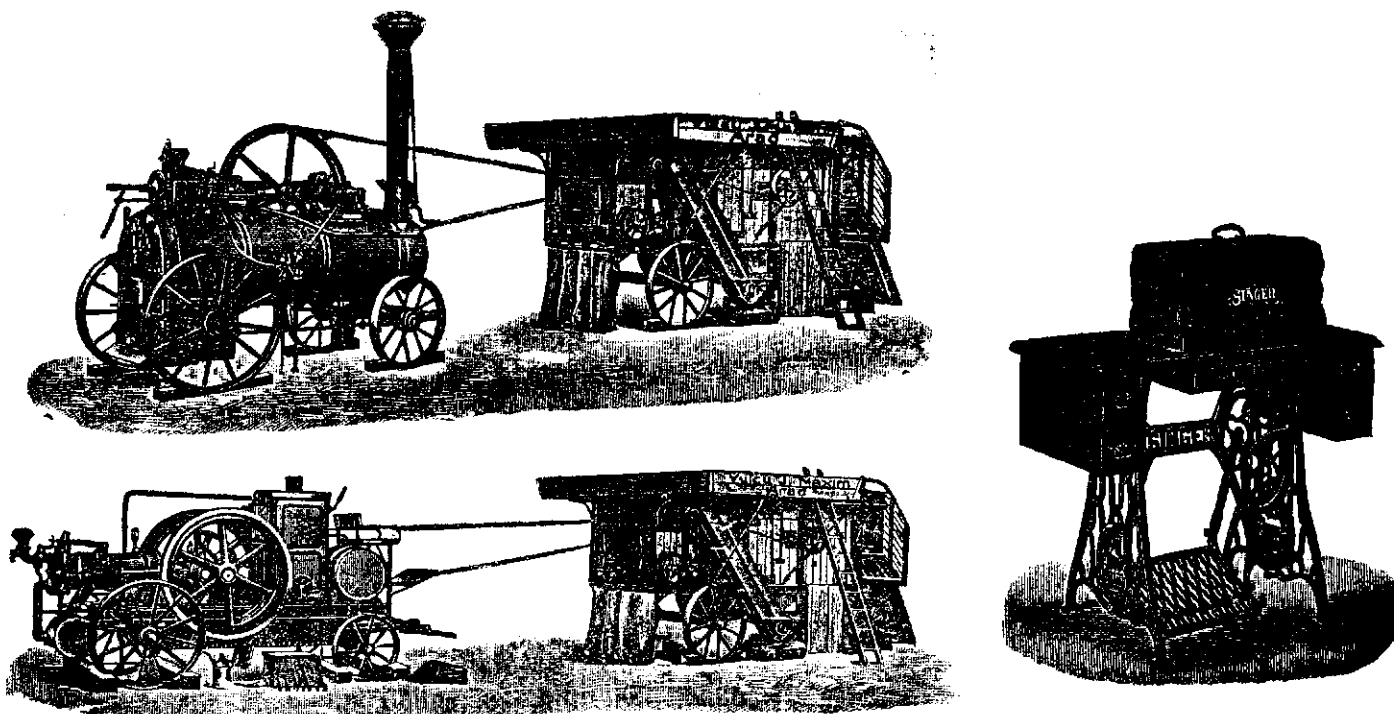
„Banca generală de asigurare” DIRECȚIUNEA: SIBIU—NAGYSZEBEN (CASA „ALBINA”),
AGENTURA PRINCIPALĂ PENTRU COMITATUL ARAD, BÉ.
KÉS, CSANÁD, BIHOR, TIMIȘ, TORONTÁL, CARAȘ-SEVERIN Arad str. Lázár Vilmos nr. 2. Telefon nr. 850.
(Ba 240—156)

MAXIM I. VULCU

FABRICANT ȘI NEGUȚĂTOR DE MAȘINI

ARAD, Strada Fabián László nr. 5—6. Telefon nr. 908.

Atrag atențiunea Onor. public asupra marelui meu magazin de mașini și fabricate americane, ca cele mai bune și renumite mașini de săcerat și legat snopi Plano, fabricatul cel mai bun al lui Cormic din America, mașini de cosit nutreț și, Garnituri compl. de treerat cu aburi sau motor. Uleiuri de mașină și motoară,

curele, unsoare de mașină, saci, ponieve, măji, și toate trebuincioasele mașinelor de treerat, precum și pluguri, grape americane, mașini de sămănat și tăiat nutreț și, alte requisite economice.

(Vu 221—280)

Se caută o mașină de 10 ori de 12 puteri de cai spre cumpărare.

Nouă tipografie românească în Arad, strada Zrinyi Nr. 1a.

Tipografia „Concordia”

atelier tipografic al ziarului „ROMÂNUL” și al
foii populare a partidului, „POPORUL ROMÂN”

Anunță cu adânc respect onoratului public românesc în-
trarea sa în activitate, în serviciul cultural al neamului,
stând la dispoziția comitetului nostru național. :: ::

Provăzută cu aranjament tehnic modern, care
ni dă putința să execute lucrări alese și
o o artistice în ale tipografiei, o o

Tipografia „Concordia”

are afară de mașina mare, eu care se tipăresc
organele publicistice ale partidului nostru națio-
nal, încă două mașini, noi, apte pentru executarea
eelor mai fine lucrări grafice :: :: :: ::

Tipărituri de bancă, tot soiul de tipărituri pentru bicouri
avocațiale, invitări, anunțuri și orice fel de tipăritură se
execută solid, frumos și se compută cu prețuri moderate la

Tipografia „Concordia”

Roagă onoratul public românesc pentru binevoitorul sprijin.

Telefon pentru oraș și interurban Nr. 750.

MICA PUBLICITATE

Se plătește de cuvânt 5 (cinci) fileri. Titluri sau cuvinte mai groase 6 fil.

DIAMANT FERENCZ

electrician, magazin de candelabre
Arad, str. D.ák Ferencz nr. 7.

(Di 336-104)

DE ÎNCHIRIAT

o cameră bine mobilată cu anșambră,
eventual cu toată întreținerea. A se
adresa: Dnei văd. JOSEF KRISTOF,
strada Rákoczi nr. 5 etaj. I. ușa 6.
(Po 437-2)

Cumpărăm sămânță de TRIFOI
și LUCERNĂ în mic și mare. Probe
cu indicarea prețului și cantității să
se trimită la: Birou și Magazin
agricol Szászsebecs. (Bi 439-2)

LEGĂTORIE DE CĂRȚI

Iustin Ardelean Arad str. Weitzer
13 primește totfelul de lucrări apar-
ținătoare ac-sta-branșă. A 293

CAUT CA ECONOAMĂ

o femeie onestă cultă și presen-
tibilă vărsată în afacerile casnice,
menaj și cusut, ce se recere pe
lângă creșterea unei fetițe de
14 ani. Etatea până la 45 ani,
ofertele se vor adresa adminis-
trației sub deviza „Nello”.

(Ba 379)

Nou atelier de croitorie pentru domni.

Aduc la cunoștința on. cunoscuți și a onor. public, că am
deschis

o croitorie modernă pentru domni

în piața Thököly nr. 2. (Casa Tabakovics). Pe baza experiențelor
câștigate la diferite firme cunoscute din loc, sunt în plăcuta po-
zițiune să pot satisface tuturor pretențiilor celor mai delicate ale
on. mei mușterii.

Cu mustre fine de toamnă servesc cu plăcere.

Rog binevoitorul sprijin:

Baranyi Ferencz,

croitor pentru domni.

[Ba 405-10]

S'a deschis

berăria de Stein- bruck a lui Haggenmacher!

Aduc la cunoștința on. public că
am preluat berăria

HAMEDLI,

pe care aranjată din nou am deschis-o
sub firma „Berărie de Steinbruck a lui
HAGGENMACHER”.

Nu voiesc să-mi laud mâncările
gustuoase și băuturile excelente, ci
rog on. public să se convingă despre
aceasta. Zilnic bere proaspătă de
Steinbruck a lui Haggenmacher. —
Vin propriu de podgorii. — Bucătărie
excelentă unguerească, prețuri mode-
rate.

Roagă binevoitorul sprijin:

Armbruster Lajos.

(Lo 409-1)

Schwalb Adolf fia Vilmos

tinichigiu și mier.

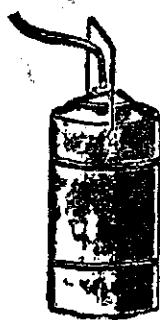
11-60)

Budapest, VII. Verseny-u. 8.

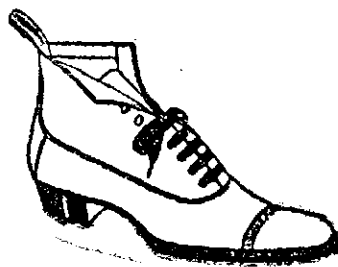
(Colțul străzii Murányi)

Pregătește totfelul de lucrări
de tinichigiu, articole pentru
bucătărie și gospodărie, u-
nelle pentru stupărie, vase
pentru miere. Fabricate de
specialitate: măsuri de litru
din tinichea albă ori nickel,
cane pentru olei, lack ori pe-
troleu. facile, lămpi de carbid
și alte articole tehnice.

Cassete pentru bani.
Catalog trimis gratuit și franco.

Noutăți de ghete de toamnă.

Ghete de prima ca-
litate, cu marca Sa-
lamander, pentru
domni și doamne

Coroane 16-50 și 20-50.

Magazin special WEINBERGER JANOS

Ve 347-158 magazin de ghete

ARAD

TIMIȘOARA

bulev. Andrássy nr. 20

(Temesvár) Cetate-Belváros, Hunyadi-u. nr. 10.

Dacă suferi în dureri de stomac,

dacă ești lipsit de apetit, dacă ți-e rea mistairea
sau dacă ai dureri cari provin din aceasta, cum
sunt dureri de dinți, sgârçiuiri, arsuri, apăsare,
în stomac, iritație de vomare, greață, răgăiel, etc.

folosește:

Purgativul de fiere (epehajtó) de

Rozsnyai,

care e cel mai bun mijloc pentru vindecare în
vreme scurtă, chiar și în cele mai neglijate cazuri
de boală.

O sticlă costă 40 fileri; o duzină 4 coroane
80 fileri.

Se capătă la singurul preparator

Farmacia

ROZSNYAY M'

A R A D.

(Ro 227-164)